

WAASAN PÄIVÄLEHTI

Nro 32 Sunnuntai, 10 elokuuta, 2025

ISSN 2954-243X

Väasa Future Festival

Butterfly-näyttely

Koulut alkavat

Kaupunginorkesteri Merimuseossa

T-rakennus korjataan

Kaksi omenaa on hyväksi

WAASAN PÄIVÄLEHTI

TÄÄLLÄ OLEMME:
vpress.ovh

Taiteiden Yö
14.8.2025

TÄNÄÄN

Päivälehtien tulevaisuus internetin, Face-bookin ja Instagramin aikakaudella

Median kulutus on muuttanut dramaattisesti internetin ja sosiaalisen median, kuten Face-bookin ja Instagramin, myötä. Tämä muutos on heittänyt pitkän varjon perinteisten päivä-lehtien ylle, jotka ovat olleet tiedonvälityksen kulmakiviä vuosisatojen ajan.

Kun navigoimme digitaalisen aikakauden halki, päivälehtien tulevaisuus näyttää sekä haastavalta että lupaavalta riippuen niiden kyvystä sopeutua ja innovoida.

Haaste: Huomion kilpaileminen

Päivälehdet kohtaavat ennennäkemättömän haasteen: lukijoiden huomion kilpaileminen maailmassa, jossa uutiset ovat saatavilla välittömästi napin painalluksella. Sosiaalisen median alustat ovat monille ihmisille ensisijaisia uutislähteitä, tarjoten jatkuvan virran päivi-tyksiä ja tietoa, jotka on räätälöity yksilöllisten mieltymysten mukaan. Tämä muutos on johtanut perinteisten lehtien levikin ja mainostulojen laskuun, pakottaen monia lehtiä supistamaan toimintaansa tai lopettamaan kokonaan.

Lisäksi sosiaalisen median välitön luonne tarkoittaa, että lehdet usein kamppailevat pysyäksseen ajantasalla uutisten tahdissa. Siihen mennessä kun aamun lehti saapuu kioskeihin, uutiskierto on saattanut jo edetä, tehden painetusta mediasta vanhentuneen ja tarpeettoman tuntuksen. Tämä on heikentänyt päivälehtien arvoa ajankohtaisina uutislähteinä.

Mahdollisuus: Median uudistaminen

Digitaalinen vallankumous tarjoaa kuitenkin merkittäviä mahdollisuuksia lehdille, jotka ovat valmiita omaksumaan muutoksen. Selviytymisen avain on

hyödyntää lehden ainutlaa-tuisia vahvuuksia samalla, kun integroidaan digitaalisen median edut.

1. Laadukas journalismi: Valeutisten ja väärän tiedon aikakaudella lehdet voivat vahvistaa merkitystään panostamalla laadukkaaseen, tutkivaan journalismiin. Kattavat, hyvin tutkittavat raportit, jotka tarjoavat kontekstia ja syvyyttä, ovat jotain, mitä nopeat sosiaalisen median postaukset usein kaipaavat. Lehdet voivat rakentaa luot-tamusta olemalla luotettavia faktapohjaisen ja syvällisen tiedon lähteitä.

2. Digitaalinen integraatio: Useimmilla lehdillä on jo verkkoläsnäolo, mutta tulevai-suus vaatii enemmän kuin vain painettujen lehtien digitaalisia kopioita. Interaktiiviset ominaisuudet, multimedia sisältö ja reaaliaikaiset päivitykset voivat tehdä verk-kolehdistä kiinnostavampia. Lisäksi lukijamielty-mysten ymmärtäminen data-analytiikan avulla voi auttaa sisällön kohdentamisessa tehokkaammin.

3. Yhteisön sitouttaminen: Lehdet ovat perinteisesti olleet tärkeässä roolissa yhteisössissään. Yhteisöllisyyden tunteen luominen verkossa, esimerkiksi foorumeiden, kommenttiosioden ja sosiaalisen median sitouttamisen kautta, voi luoda uskollisen lukijakunnan. Suorien keskustelujen, kyselytuntien toimittajien kanssa ja yhteisöta-pahtumien järjestäminen voivat vahvistaa tätä suhdetta.

4. Tilaukset: Kun mainostulot jatkavat laskuaan, lehtien on tutkittava vaihtoehtoisia tu-lonlähteitä. Tilauksiin perustuvat mallit, erityisesti ne, jotka tarjoavat premium-sisältöä, voivat olla kestävä polku eteenpäin. Eksklusivisten artikkeleiden, mainok-settoman selailun ja muiden etujen tarjoaminen voi kannustaa lukijoita maksamaan sisällöstä.

5. Yhteistyö ja kumppanuudet: Teknologiayritysten ja muiden media-toimijoiden kanssa tehtävät yhteistyöt voivat auttaa lehtiä laajentamaan ta-voittavuuttaan ja re-surssejaan. Yhteis-

työt voivat myös johtaa innovatiivisiin tapoihin kertoa tarinoita, kuten podcas-tien, videosarjojen ja interaktiivisten grafiikoiden kautta.

Sosiaalisen median rooli

Vaikka sosiaalinen media muodostaa uhkan, se voi myös olla arvokas työkalu leh-dille. Fa-cebookin ja Instagramin kaltaisia alustoja voidaan käyttää liikenteen ohjaamiseen lehtien verkkosivustoille, nuoremman yleisön tavoittamiseen ja juttujen promoamiseen. Hallitse-malla sosiaalisen median sitouttamisen taidon lehdet voivat pysyä relevantteina ja laajentaa lukijakun-taansa.

Päivälehtien tulevaisuus digitaalisella aikakaudella ei ole vailla haasteita, mutta se ei ole myöskään synkkä. Omaksumalla digitaalisen muutoksen, ylläpitämällä korkeita journalisti-sia standardeja ja edistämällä yhteisön sitoutumista lehdet voivat löytää oman paikkansa modernissa mediaympäris-tössä. Lehden olemus – luotettavan, syväl-lisen uutisoinnin tar-joaminen – on edelleen arvokas. Välineen ja menetelmien on muu-tuttava, mutta tehtävä säilyy.

Photo Supplement

WASA DAILY
Wasa Dagblad
Photo Supplement

Olavi Lanun puisto Lahdessa
Olavi Lanus park i Lahtis
The Olavi Lanu Park in Lahti

Photo Supplement - bpress.obh

UUTISET

TAITEIDEN YÖ

Taiteiden yö 14.8.2025

VAASA VALMISTAUTUU elokuun lämpimään iltaan, jolloin kaupungin kadut ja torit täyttyvät musiikista, taiteesta ja illoisista ihmisistä. Taiteiden yö – Vaasan seudun suurin kulttuuritapahtuma – järjestetään torstaina 14. elokuuta, ja luvassa on jälleen koko perheen juhla täynnä elämyksiä.

Tapahtuma käynnistyy jo iltapäivällä ja jatkuu myöhään yöhön eri puolilla kaupunkia. Ohjelmatarjonta on runsas ja monipuolinen: elävää musiikkia, teatteria, näyttelyitä, yhteisöllisiä tempauksia ja herkkuja moneen makuun.

Hovioikeuden pihalla Gubbrockarna soittavat klo 19.00–20.15, ja Vaasan sotilaskodissa Artellinkujal-

la voi nauttia perinteisestä hernekeitosta, voileivistä, kahvista ja tuoreista munkeista klo 16.00–21.30. Illan ohjelmaan kuuluu myös lipunnosto klo 18 ja Sulvan Puhallinorkesterin esitys heti sen jälkeen.

Kaupungintalon Kasarmimusiikkisalissa ja Juhlasalissa kuullaan musiikkia laidasta laitaan: Studentkören Pedavoces, Erik Nygård & Tea Polso, Miranda Huéber ja illan huipentava The Mamas tuovat lavalle energistä tunnelmaa.

Ritzissä puolestaan nautitaan tiivistä musiikkikattauksesta klo 17 alkaen. Lavalle nousevat muun muassa Henri Kronqvist & the Bark Road Bandits, Zaida Viveka, Picking Locks ja Blues Brains – ja illan päättää Sam's Garage klo 21.30.

Klo 19.00 käynnistyy myös Taiteiden yön värikäs karnevaalikulkue, joka lähtee kaupungintalolta ja päättyy torille. Kulkueessa nähdään sambarytmejä, flamenco, kansantanssia, kansallispukuja ja iloisia musiikkiesityksiä. Mukana ovat mm. Samba Energia, Wasa Flamenco, Tanssiurheiluseura Vaasan Viuhka ja Peurat Ajovaloissa.

Elokuun lempeä ilta, valoisa Vaasa ja yhteinen juhla tekevät Taiteiden yöstä vuoden odotetuimman kulttuurikohtauksen.

Koko ohjelma löytyy täällä:

<https://www.vaasa.fi/koe-ja-nae/kulttuuria-vaasassa-ja-seudulla/taiteiden-yo/taiteiden-yon-ohjelma-2025/>

UUTiset

TÄMÄN UUTISLEHDEN VOIT LUKEA IHAN MISSÄ TAHANSA

Voit lukea tämän lehden missä tahansa, kuten tässä Eduskunnassa

BLOGGIKIRJOITTAJAT

Kirjoita Waasan Päivälehteen – Etsimme bloggaajia!

Rakastatko ajatustesi, kokemustesi tai asiantuntemuksesi jakamista? Waasan Päivälehti etsii intohimoisia kirjoittajia, jotka haluavat luoda mielenkiintoista sisältöä lukijoillemme.

Kirjoitatpa sitten paikallisista uutisista, kulttuurista, elämäntavasta, yrittäjyydestä tai omista kokemuksistasi – äänesi on tervetullut!

Kirjoittaminen *Waasan Päivälehdelle* on loistava tapa saada tekstit laajemmin luetuiksi, tutustua uusiin ihmisiin ja kehittää luovuuttasi. Aiempaa kokemusta ei tarvita – tärkeintä on into ja ideat! Arvostamme monipuolisia näkökulmia ja uusia ääniä, jotka kuvastavat yhtei-

sömme elinvoimaa.

Kiinnostuitko? Lähetä meille blogi-idea tai pieni näyteteksti, ja julkaisemme tekstisi mielellämme. Tule mukaan tekemään *Waasan Päivälehteä* paikka merkityksellisille keskusteluille ja inspiroiville tarinoille!

Ota yhteyttä sähköpostitse waasanpaivalehti@gmail.com lisätietoja varten. Odotamme innolla kuulevamme sinusta!

VAASA

Vaasan vanhusneuvosto etsii tänäkin vuonna seniorien hyvinvoinnin edistäjää

Vaasan vanhusneuvosto antaa vuosittain tunnustusta henkilölle tai ryhmälle, joka on tehnyt erityistä työtä ikääntyneiden elämän parantamiseksi. Tänä vuonna seniorijuhlat järjestetään 21. marraskuuta Vaasan kaupungintalolla, ja kuka saa kunnian saada palkinnon, päätetään yleisön ehdotusten perusteella.

Palkinto myönnetään henkilöille, jotka ovat kehittäneet tai toteuttaneet aloitteen, joka vahvistaa konkreettisesti seniorien hyvinvointia, terveyttä,

elämänlaatua, liikkuvuutta ja osallisuutta – sekä sosiaalisesti että digitaalisesti. Keskiössä ovat myös yksinäisyyden vähentäminen ja syrjäytymisen torjuminen.

Nyt vaasalaisia pyydetään nimeämään kelvollisia ehdokkaita.

Lähetä ehdotuksesi perusteluineen 31.8.2025 mennessä osoitteessa www.vaasa.fi/ehdotusvanhusneuvostolle postitse: Vaasan vanhusneuvosto, Vuorikatu 2–4, 65100 Vaasa

UUTiset

KAUPUNGINORKESTERI

Iskelmää ja ikonisia hittejä – Vaasan kaupunginorkesterin ilmaiskonsertit valloittavat museot

VAASAN KAUPUNGINORKESTERIN vaskisoittajat tuovat elokuun 12. tiistaina musiikin sykkädyttävän voiman kaupungin ainutlaatuisiin museoihin. Kolme ilmaista konserttia järjestetään kahdessa eri museossa, tarjoten yleisölle mahdollisuuden nauttia elävästä musiikista tunnelmallisissa ympäristöissä.

Musiikkia tunnelmallisissa museoissa

Konsertit järjestetään Vaasan auto- ja moottorimuseolla sekä Vaasan merimuseossa. Ohjelmisto yhdistää suomalaisia iskelmiä ja kansainvälisiä klassikoita, jotka vievät kuulijat nostalgisesta tunnelmasta rytmiikkäisiin hitteihin.

Ohjelmassa kuullaan muun muassa:

Koivu valssi

Saat miehen kyyneliin

Sata salamaa

Can't Take My Eyes Off You

My Way

Esiintymisajat ja -paikat

Klo 13 – Vaasan auto- ja moottorimuseo (Myllykatu 18B)

Ilmainen konsertti

Museon pääsylippu 10 € aikuisille, alle 12-vuotiaat ilmaiseksi

Klo 15 & 17 – Vaasan merimuseo (Palosaaren salmi)

Ilmaiset konsertit

Muulloin museon sisäänpääsy maksaa 6 € aikuisille, 3 € lapsille, opiskelijoille ja eläkeläisille

Taitavat muusikot lavalla

Konserteissa esiintyy Vaasan kaupunginorkesterin vaskisoittajista koottu kokoonpano:

Mari Pakarinen – trumpetti

Arto Panula – trumpetti

Harri Ala-Aho – käyrätorvi

Tuomas Länne – pasuuna

Tomas Holmström – tuuba

Patrik Knif – rummut

Herkkuja hyväntekeväisyyteen

Merimuseon pihalla järjestetään samana päivänä klo 15–18 vohvelimyynti Keskuskoulun 5A-luokan leirikoulun hyväksi. Tämä tarjoaa täydellisen mahdollisuuden yhdistää musiikin nauttiminen herkulliseen kahvitaukoon samalla kun tukee lasten leirikoulua.

Kesän musiikkielämyksiä kaikille

Nämä konsertit ovat osa Vaasan kaupunginorkesterin kesäkonserttisarjaa, jonka tavoitteena on tuoda elävä musiikki kaikkien ulottuville ilmaisina pienenä kesän lahjana kaupunkilaisille.

Tervetuloa viettämään elokuun kesäpäivää musiikin, kulttuurin ja herkkujen parissa! Konsertit tarjoavat täydellisen tilaisuuden rentoutua, nauttia taiteesta ja kokea museot uudella tavalla.

Lähde: Kaupunginorkesteri

UUTISET

VAASA

Vaasan kaupunki: Puhelimia ei saa käyttää kouluissa

VAASAN KOULUISSA puhelimet pysyvät tänä lukuvuonna visusti poissa oppitunneilta ja ruokailuhetkistä. Uusi käytäntö perustuu perusopetuslain muutokseen, joka tuli voimaan 1. elokuuta 2025 ja jonka tavoitteena on turvata oppilaille parempi työrauha ja keskittyminen.

Vaasan perusopetuksessa puhelimia ja muita mobiililaitteita ei saa käyttää oppitunneilla eikä kouluruokailun aikana. Laitteet säilytetään koulun osoittamassa paikassa koko koulupäivän ajan.

Näin sääntöjä sovelletaan:

Oppitunnit: Puhelimen käyttö kielletty, ellei opettaja myönnä lupaa esimerkiksi opetuksen tai terveydellisten syiden vuoksi.

Ruokailu: Käyttö kielletty ruokailun aikana.

Välitunnit:

Alaluokilla (1–6) käyttö kielletty myös välitunneilla.

Yläluokilla (7–9) käyttö sallittu välitunneilla.

Rajoitukset koskevat myös kellopuhelimia ja muita mobiililaitteita.

Koulujen omat järjestyssäännöt kertovat tarkemmin, missä ja miten laitteita säilytetään koulupäivän aikana.

Vaasan koulut aloittavat lukuvuoden maanantaina 11. elokuuta. Tänä syksynä koulutien aloittaa kaupungissa 570 ekaluokkalaista. Lukuvuosi päättyy 30. toukokuuta 2026

**He, jotka tietävät
hiukan enemmän
ovat
He, jotka lukevat
Waasan Päivälehteä**

WASA FUTURE FESTIVAL

Journalismi kohtaa yleisön Wasa Future Festivalissa

Wasa Future Festival tunnetaan tulevaisuusorientoituneena tapahtumana, joka ei tyydy pelkkiin puheisiin – vaan tähtää todellisiin muutoksiin. Tänä vuonna jokainen ohjelmanumero sisältää selkeän tulevaisuustavoitteen.

Yksi festivaalin kiinnostavimmista avauksista on tiistaina 12.8. järjestettävä Live-uutishuone, jossa journalismin tekeminen avataan yleisölle poikkeuksellisella tavalla.

Kello 13–15.30 Wasa Innovation Centerin Right Wingissä järjestettävässä Live-uutishuoneessa kysytään: Miten journalismi syntyy? Miten aiheet valitaan? Miten yleisö voisi vaikuttaa sisältöihin? Tapahtuman järjestäjänä toimii nuorten journalistien media-alusta Pomediala, ja sen toteutuksesta vastaavat Vaasan yliopiston viestintätieteen opiskelijat.

Osallistujat pääsevät mukaan toimitustyön ytimeen – ideoimaan juttuaiheita, pohtimaan näkökulmia ja antamaan palautetta suoraan toimittajille. Tavoitteena on madaltaa kynnystä journalismin ymmärtämiseen ja vuoropuheluun yleisön kanssa.

Hanna Hietikko, 31, toimii mediataitohankkeen projektipäällikkönä. Hän on filosofian maisteri, toimittaja sekä suomen kielen ja kirjallisuuden opettaja. Hänen johdolla toteutettava Live-uutishuone tarjoaa kohtaamispaikan paikallisille ja valtakunnallisille journalisteillem sekä yleisölle – avoimessa, keskusteleavassa hengessä.

Wasa Future Festival jatkuu koko viikon ajan tarjoten puheenvuoroja, työpajoja ja kulttuuriohjelmaa, joka tähtää konkreettisiin ratkaisuihin tulevaisuuden haasteisiin. Koko ohjelma löytyy osoitteesta wasafuturefestival.fi.

UUTiset

VAASAN YLIOPISTO

Kaupunkitutkimuksen asiantuntija Sampo Ruoppila aloittaa Vaasan yliopiston työelämäprofessorina

VALTIOTIETEIDEN TOHTORI Sampo Ruoppila on nimitetty Vaasan yliopiston uudeksi työelämäprofessoriksi. Hänen erityisalanaan on kaupunkitutkimusyhteistyö, ja hän keskittyy tehtävässään vahvistamaan yliopiston ja Vaasan kaupungin välistä yhteistyötä.

Ruoppila tuo professuuriinsa laajan kokemuksen kaupunkitutkimuksesta, tutkimusyhteistyöstä ja kaupunkipolitiikan käytännöistä. Hän on työskennellyt muun muassa tutkijana Helsingin yliopistossa, kaupunkitutkimusohjelman johtajana Turun yliopistossa ja kaupungissa sekä vierailevana professorina Milanon Politecnicossa. Hän toimii tällä hetkellä myös osa-aikaisena tutkijana Helsingin yliopistossa ja osakkaana SpinUnit Lab Oy:ssä, joka erikoistuu älykkääseen kaupunkisuunnitteluun.

Tavoitteena vahvempi yhteys yliopiston ja kaupungin välille

Ruoppilan tehtävänä on kehittää

niin kutsuttua ”Vaasan mallia”, jossa yliopiston osaamista hyödynnetään entistä systemaattisemmin kaupungin kehittämisessä.

– Vaasan seudulla on kunnianhimoisia tavoitteita vihreän siirtymän ja kasvun saralla. Kilpailukykyiset yritykset tarvitsevat elinvoimaista kaupunkia. Tutkimustiedon hyödyntäminen päätöksenteossa on avainasemassa, ja haluan rakentaa yhteistyötä, joka hyödyttää sekä yliopistoa että kaupunkia, Ruoppila sanoo.

Hän korostaa, että kaupunkien ja yliopistojen yhteistyöllä on maailmanlaajuisesti suuri merkitys aluekehityksessä. Vaasassa yhteistyö on jo nähtävissä esimerkiksi EnergyVaasa-klusterissa, jossa yliopisto toimii yritysten ja viranomaisten kanssa.

Pitkäjänteistä yhteistyötä hankkeiden ulkopuolelle

Ruoppilan mukaan keskeistä on kehittää yhteistyömalleja, jotka eivät riipu yksittäisistä hankkeista vaan perustuvat

pitkäjänteiseen toimintaan.

– Vaasan yliopistossa tehdään jo merkittävää kaupunki- ja aluekehitystutkimusta. Haluan tuoda tähän systemaattisuutta ja lisätä yhteiskunnallista vaikuttavuutta, hän kertoo.

Ruoppilalla on laaja julkaisutoiminta ja kansainvälistä kokemusta kaupunkitutkimuksen alalta. Hän on dosentti Turun yliopistossa ja toiminut useiden väitöskirjojen ohjaajana.

– Odotan innolla uusia keskusteluja siitä, miten tutkimusyhteistyötä voidaan kehittää Vaasassa entistä tehokkaammaksi, Ruoppila sanoo.

Työelämäprofessori on osa-aikainen ja kestää kaksi vuotta. Se kuuluu johtamisen akateemiseen yksikköön.

KUVA: Vaasan yliopiston työelämäprofessori Sampo Ruoppila. Kuva: Olli-Pekka Orpo. Kuva vapaasti käytettävissä.

HYVINVOINTIALUE

Hyvinvointialue: Vaasan sairaala-alueella alkaa T-rakennuksen peruskorjaus

VAASAN KESKUS-SAIRAALAN alueella sijaitsevaa T-rakennusta ryhdytään peruskorjaamaan alkusyksystä 2025. Rakennus on valmistunut vuonna 1995, ja remontti koskee sen 2. ja 3. kerrosta.

Työmaa rajataan ulkona T-pääsisäänkäynnin ja asiakasapteekin väliselle alueelle, mutta molemmat pysyvät normaalisti käytössä remontin ajan.

Uudet tilat synnytyksille ja naistentautien hoidolle

Peruskorjauksen jälkeen tiloihin siirtyvät synnytyssalit, Seri-tukikes-

kus sekä synnytys- ja naistentautien osasto. Lisäksi T-pääaulan yhteyteen tulee uusi tila OLKA-toiminnalle ja potilasjärjestöille. Muutto uusittuihin tiloihin on suunniteltu alkuvuoteen 2027.

Synnytyssalien määrä pysyy samana, mutta niihin tulee enemmän synnytysammeita. Osastolla suurin muutos on se, että kaikki potilashuoneet saavat oman wc- ja suihkutilan.

– Tilat tehdään nykyaikaisiksi ja muunneltaviksi. Henkilökunta on aktiivisesti mukana suunnittelussa, ja myös potilaiden toiveita kuunnellaan, kertoo apulaisosastonhoitaja Jaana Ekebohm.

Suunnittelussa huomioidaan tulevaisuuden tarpeet

Peruskorjauksessa painotetaan asiakaslähtöisyyttä, ergonomiaa ja esteettömyyttä. Myös energiatehokkuus, uudet tekniset ratkaisut sekä kustannustehokas huolto ja ylläpito ovat keskeisiä tavoitteita.

T-rakennuksen muissa kerroksissa olevat toiminnot, kuten fysiatrian yksikkö, jatkuvat ennallaan remontin aikana.

ClimateWatch temperature anomaly for July 2025 relative to the July average for the period 1991–2020. Data source: ERA5. Credit: Copernicus Climate Change Service /

UUTISET

HYVINVOINTIALUE

Hyvinvointialue: Ikääntyneet saavat äänensä kuuluviin toimintakyvyn arvioinnissa

IKÄÄNTYNEET VOIVAT
Nyt itse arvioida toimintakykynsä yksinkertaisella verkkolomakkeella. Kysymyksiä ovat terveys, liikkuvuus, ruokailutottumukset, kipu ja sosiaaliset kontaktit. Tavoitteena on innostaa muutoksiin, jotka voivat parantaa arkea.

”Haluamme tukea ikäihmisiä sekä toimintakyvyn että hyvinvoinnin ylläpitämisessä. Kaikki lähtee siitä, että ikääntyneet voivat kertoa, miltä hänestä tuntuu”, kertoo RAI-asiantuntija Ann-Sofi Larsson Pohjanmaan hyvinvointialueelta.

Hyvää tekemistä arjen muutoksissa
Lomakkeen täyttäminen voi olla vii-

sasta, jos olet esimerkiksi lopettanut harrastuksen, tapaavat vähemmän ystäviä ja sukulaisia tai koet arjen askareiden vaikeutuneen. Syynä voivat olla muistiongelmien, kuulon heikkenemisen, kaatumisen pelko tai muut elämää vaikeuttavat asiat.

Lomakkeen täyttäminen ei automaattisesti johda siihen, että saat palvelua tai terveydenhuollon ammattilaiset ottavat sinuun yhteyttä. Jos tarvitset apua, ota itse yhteyttä terveydenhuoltoon. Tukea on saatavilla

Pohjanmaalla on monia ikääntyneitä tukevia palveluita, kuten apuvälinepalvelut, kotikuntoutus, seniorineuvonta ja muistipoliklinikka. Halutessasi voit antaa terveydenhuollon henkilökunnalle luvan lukea lomakkeella olevat vastaukset.

Vastauksia voi käyttää myös anonyymisti hyvinvointialueen ja kuntien välisten palveluiden ja yhteistyön kehittämisessä.

Lisätietoa ja ohjeita löytyy pohjanmaanhyvinvointi.fi.

Oletko 65+?

Nyt voit itse arvioida terveyttäsi, liikkuvuuttasi ja arkeasi yksinkertaisella verkkolomakkeella.

☐ Auttaa sinua näkemään, mikä toimii hyvin ja mitä voidaan parantaa.

☐ Sinä päätät, näkeekö terveydenhuollon tarjoaja vastauksesi.

Lisätietoja: pohjanmaanhyvinvointi.fi

UUTISET

KOULUT ALKAVAT

Ensiluokkalaisten määrä jatkaa laskuaan – syksyllä kouluun aloittaa 51 000 lasta

EKALUOKKALAISTEN määrä on vähentynyt kaikissa Manner-Suomen maakunnissa vuosien 2020–2024 välisenä aikana. Lukumääräisesti eniten vähennystä, yli 1 000 oppilasta, on Uudellamaalla, jossa on suurin oppilasmäärä. Suhteellisesti eniten ekaluokkalaisten määrä on kuitenkin laskenut Kymenlaaksossa (20 %), Keski-Suomessa (18 %) ja Kainuussa (17 %).

Kaikkiaan perusopetuksen vuosiluokilla 1–9 opiskelee vuosittain noin 546 000 oppilasta. Heistä 6 % opiskelee ruotsinkielisessä oppilaitoksessa. Peruskoulun oppilasta 12 %:lla äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Vieraskielisten oppilaiden osuus on tasaisesti kasvanut.

Lisäksi vuosittain 7 500 henkilöä opiskelee perusopetuksen oppimäärää tai oppiaineita aikuisten perusopetuksessa.

Maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille tarkoitettussa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa opiskelee vuosittain yli 10 000 oppilasta. Perusopetuksen valmistavan opetuksen oppilaiden määrä on parina viime vuonna laskenut. Yksityy taustalla on Ukrainasta tulleiden lasten ja nuorten määrän lasku.

Lukiokoulutuksessa opiskelijoiden kokonaismäärä on kasvanut tasaisesti

Lukio-opintonsa tänä syksynä aloittavia on arviolta yli 37 000. Luku on pysytellyt likimain samana viime vuosina. Arviossa ovat mukana lukiokoulutuksen

ylioppilastutkintoon johtavan aikuisten oppimäärän mukaan opiskelevat.

Lukiokoulutuksen opiskelijoiden kokonaismäärä on sen sijaan kasvanut tasaisesti. Vuonna 2024 lukioissa oli yhteensä noin 112 200 opiskelijaa, kun edellisenä vuonna heidän määränsä oli 111 400. Opiskelijoiden kokonaismäärän kasvu ja aloittaneiden määrän pysyminen ennallaan tarkoittaa sitä, että yhä useampi opiskelija käyttää opintoihinsa yli kolme vuotta.

Opiskelijoiden kokonaismäärän kasvusta huolimatta aikuisten oppimäärän mukaan ylioppilastutkintoon tähtääviä opintoja opiskelevien määrä on vuodesta 2021 vähentynyt noin 600 henkilöllä. Vuonna 2024 heitä oli noin 11 100.

Lukumäärällisesti eniten lukiossa opiskelevien määrä on vuosina 2020–2024 kasvanut Uudellamaalla, lähes 3 300 opiskelijan verran. Suhteellisesti eniten kasvua on ollut Keski-Pohjanmaalla (10 %) ja Pohjois-Pohjanmaalla (5 %). Lukiokoulutuksessa opiskelevien määrä on vähentynyt sekä määrällisesti että suhteellisesti eniten Etelä-Savossa (23 %).

Vuonna 2024 lukiokoulutuksen opiskelijoista 42 % oli miehiä ja 58 % naisia.

Ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa aloittavien määrä pysyy tasaisena

Ammatilliseen perustutkintoon tähtäävässä koulutuksessa opintonsa aloittaa vuosittain elokuussa yleensä noin 40 000 opiskelijaa. Vuodesta 2020 lähtien 8–9 % tästä joukosta on suorittanut perustutkinnon osia. Ammatillisen perustutkinnon opiskelun voi aloittaa pitkin vuotta, mutta elokuussa aloittavien osuus on tyypillisesti ollut

noin kaksi kolmasosaa koko vuoden aikana aloittaneista.

Ammatti- tai erikoisammattitutkinnon opinnot aloittaa vuosittain elokuussa yleensä yli 4 000 opiskelijaa, tosin vuonna 2024 heitä oli 3 800. Näistä ammatti- tai erikoisammattitutkinnon aloittaneista 16–19 % on ollut vuodesta 2020 lähtien tutkinnon osien suorittajia.

Kuluvan vuoden elokuussa ammatilliset opintonsa aloittavien tarkka määrä tiedetään syyskuun alussa. Koulutuksen aloittajissa on mukana myös muita kuin saman vuoden keväänä perusopetuksen päättäneitä.

Vuonna 2024 ammatillisen perustutkinnon opiskelijoista 19 % oli vieraskielisiä. Heistä 40 % opiskeli terveys- ja hyvinvointialalla ja 21 % palvelualalla. Vieraskielisten osuus on noussut tasaisesti vuodesta 2020, jolloin se oli 14 % kaikista opiskelijoista.

Kaikista ammatillisista perustutkintoa opiskelleista 49 % oli naisia, mutta ammatti- ja erikoisammattitutkinnon aloittaneissa naisten osuus oli 59 %. Suosituin ala perustutkintoa suorittavilla naisilla on terveys- ja hyvinvointiala, jolla 39 % naisopiskelijoista opiskelee. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa taas naisten suosikkina on kaupan ja hallinnon ala, jolla opiskelee 41 % naisopiskelijoista.

Vastaavasti miehiä opiskelee eniten tekniikan alalla: näin tekee 45 % ammatillisista perustutkintoa ja 32 % ammatti- ja erikoisammattitutkintoa opiskelevista miehistä. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa kaupan ja hallinnon ala on myös miesten suosiossa, sillä kolmasosa heistä opiskelee tällä alalla.

lähde: Opetushallitus

UUTISET

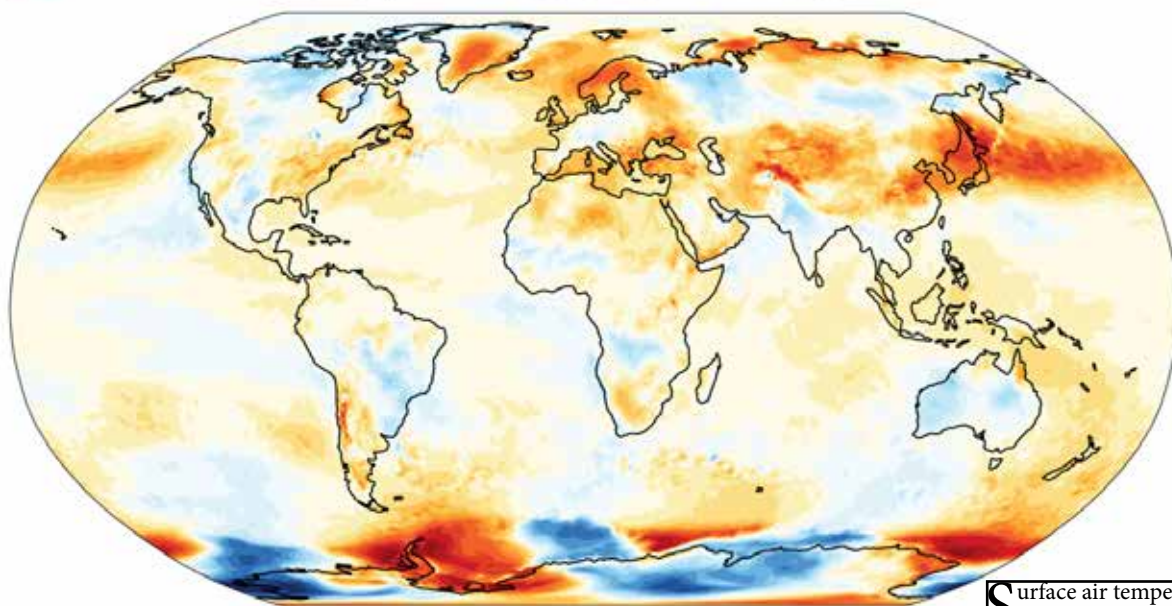
ILMASTONMUUTOS

Copernicus: Kolmanneksi lämpimin heinäkuu merkitsee pientä poikkeamista maapallon lämpötilaennätyksistä

Surface air temperature anomaly • July 2025

Reference period: 1991–2020 • Data: ERA5 • Credit: C3S/ECMWF

Surface air temperature anomaly for July 2025 relative to the July average for the period 1991–2020. Data source: ERA5. Credit: Copernicus Climate Change Service /

PROGRAMME OF
THE EUROPEAN UNION

WORLDWIDE BY

COPERNICUKSEN ilmastomuutospalvelun uusien tietojen mukaan heinäkuu 2025 oli maailman kolmanneksi lämpimin heinäkuu. Kuukauden keskimääräinen maapallon pintalämpötila oli 16,68 °C, mikä on 0,45 °C lämpimämpi kuin tyypillinen heinäkuu vuosina 1991–2020.

Vaikka heinäkuu 2025 oli hieman kylmempi kuin ennätyslämpimät heinäkuun kuukaudet 2023 ja 2024, se oli silti 1,25 °C lämpimämpi kuin esiteollisella kaudella 1850–1900 keskimäärin. Tämä tarkoittaa, että vaikka maapallon lämpötila laskisi hieman, pitkän aikavälin lämpenemistrendi jatkuu.

Eurooppa tunsi kuumuuden – erityisesti pohjoisessa

Heinäkuu 2025 oli myös Euroopassa epätavallisen lämmin. Maan keskilämpötila oli 1,30 astetta normaalia korkeampi. Pohjois-Euroopassa, erityisesti Ruotsissa ja Suomessa, maata koetteli ankarat helleaallot. Kaakkois-Eurooppa kärsi myös helleaalloista ja metsäpaloista, ja Turkki raportoi uudesta kansallisesta ennätyksestä 50,5 astetta.

Joissakin osissa Eurooppaa, kuten Keski-Euroopassa, Länsi-Venäjällä ja osassa Espanjaa, oli keskimääräistä viileämpää.

Muu maailma: vaihtelevat lämpötilat

Euroopan ulkopuolella keskimääräistä korkeampia lämpötiloja nähtiin muun muassa Himalajalla, Kiinassa ja Japanissa. Toisaalta keskimääräistä alhaisempia lämpötiloja mitattiin osis-

sa Etelämannerta sekä Pohjois- ja Etelä-Amerikassa, Intiassa, Australiassa ja osissa Afrikkaa.

Ilmastoasiantuntijoiden varoitus

Copernicuksen ilmastomuutospalvelun johtaja Carlo Buontempo kommentoi:

”Vaikka ennätyskuukausien putki on katkennut, ilmastomuutos ei ole pysähtynyt. Koimme edelleen äärimmäistä kuumuutta ja tuhoisia tulvia heinäkuussa. Jos emme vähennä kasvihuonekaasupäästöjä nopeasti, voimme odottaa lisää lämpötilaennätyksiä ja pahentavia vaikutuksia.

Tietoja Copernicuksesta: Copernicuksen ilmastomuutospalvelua (C3S) ylläpitää Euroopan keskipitkän sääennusteen keskus, ja sitä rahoittaa EU. Se tarkkailee ilmastoa satelliitti- ja säätiötojen avulla eri puolilta maailmaa.

UUTiset

RUOKAVALIO JA TERVEYS

Kaksi omenaa päivässä on hyväksi terveydelle

Sanonta ”omena päivässä pitää lääkärin loitolla” saattaa tarvita päivitystä, sillä uudet tutkimukset viittaavat siihen, että kahden omenan päivittäinen nauttiminen tarjoaa vielä suurempia terveyshyötyjä. Gastroenterologi tohtori Joseph Salhab korostaa, että runsaasti kuitua ja antioksidantteja sisältävät omenat edistävät maksan terveyttä, syövän ehkäisyä, painonhallintaa ja aineenvaihdunnan toiminnan parantamista (Salhab 2023). Tässä artikkelissa tarkastellaan tieteellistä näyttöä, joka tukee väitettä, jonka mukaan kaksi omenaa päivässä voi parantaa yleistä hyvinvointia.

Kahden omenan terveyshyödyt päivässä

1. Maksan terveys ja vähentynyt rasva-maksasairauden riski

Omenat sisältävät polyfenoleja, erityisesti flavonoideja ja pektiiniä, joiden on osoitettu vähentävän maksan rasvan kertymistä. The American Journal of Clinical Nutrition -lehdessä julkaistussa tutkimuksessa havaittiin, että omenan polyfenolit vähentävät merkittävästi oksidatiivisen stressin ja tulehduksen markkereita maksassa (Koutsos et al. 2015). Tohtori Salhab huomauttaa, että

”omenoiden antioksidantit ja kuidut auttavat vähentämään maksasairauksien riskiä” (Salhab 2023).

2. Paksusuolen syövän ehkäisy

Omenoiden korkea kuitupitoisuus edistää suoliston terveyttä lisäämällä hyödyllisiä bakteereja ja vähentämällä syöpää aiheuttavia yhdisteitä paksusuoleissa. Public Health Nutrition -lehdessä julkaistussa meta-analyysissä todettiin, että säännöllinen omenoiden kulutus liittyy 20 % pienempään paksusuolen syövän riskiin (Fabiani et al. 2016). Tohtori Salhab korostaa, että ”omenoiden suojaavat yhdisteet vähentävät paksusuolen syövän riskiä” (Salhab 2023).

3. Parempi kolesterolin ja verensokerin hallinta

Omenat sisältävät runsaasti liukoista kuitua, erityisesti pektiiniä, joka sitoutuu suoliston kolesteroliin ja helpottaa sen erittymistä. JAMA Internal Medicine -lehdessä tehty tutkimus osoitti, että päivittäinen omenan saanti alentaa LDL-kolesterolia jopa 10 % (Hyson et al. 2015). Lisäksi omenakuidun hidas ruoansulatus auttaa vakauttamaan verensokeritasoja, mikä vähentää diabeteksen riskiä (Salhab 2023).

4. Painonhallinta ja kylläisyys

Omenoiden kuitu- ja vesipitoisuus lisää kylläisyyttä ja vähentää kalorien kokonaissaantia. Appetite-lehdessä tehdyssä tutkimuksessa havaittiin, että osallistujat, jotka söivät omenoita ennen ateriaa, kuluttivat vähemmän kaloreita kuin ne, jotka eivät sö-

neet (Flood-Obbagy ja Rolls 2009). Tohtori Salhab toteaa, että omenat ovat ”loistava välipala painonhallintaan” (Salhab 2023).

5. Mielenterveyshyödyt

Fyysisen terveyden lisäksi omenat voivat tukea myös henkistä hyvinvointia. Singaporen kansallisen yliopiston tutkimuksessa havaittiin, että hedelmien, mukaan lukien omenoiden, kulutus on yhteydessä pienempään masennusriskiin iäkkäillä aikuisilla (Goh et al. 2022).

Tieteellinen näyttö tukee vahvasti kahden omenan päivittäisen kulutuksen terveyshyötyjä. Maksan suojauksesta mielen terveyteen omenat ovat kustannustehokas ja luonnollinen tapa parantaa yleistä hyvinvointia. Kuten tohtori Salhab toteaa, ”Kaksi omenaa päivässä voi parantaa merkittävästi monia terveyden osa-alueita” (Salhab 2023).

LÄHTEET:

Fabiani, Roberto, Minelli Liliana, and Patrizia Rosignoli. 2016. ”Apple Intake and Cancer Risk: A Systematic Review and Meta-Analysis of Observational Studies.” Public Health Nutrition 19 (14): 2603–2617.

Flood-Obbagy, Julie E., and Barbara J. Rolls. 2009. ”The Effect of Fruit in Different Forms on Energy Intake and Satiety at a Meal.” Appetite 52 (2): 416–422.

Goh, Xin Yi, Li Ling Tan, and Ee-Heok Kua. 2022. ”Fruit Consumption and Depression in Older Adults: Findings from the National University of Singapore Aging Study.” Journal of Affective Disorders 300: 246–252.

Hyson, Dianne A., David J. A. Jenkins, and Mark A. Pereira. 2015. ”The Effect of Apple Fiber on Lipid Metabolism in Healthy Individuals.” JAMA Internal Medicine 175 (4): 645–651.

Koutsos, Athanasios, Julie A. Lovegrove, and Kieran M. Tuohy. 2015. ”Apples and Cardiovascular Health—Is the Gut Microbiota a Core Consideration?” The American Journal of Clinical Nutrition 101 (2): 251–259.

Salhab, Joseph. 2023. ”Why You Should Eat 2 Apples a Day.” Instagram post, August 4. Accessed October 10, 2023. <https://www.instagram.com/drjosephsalhab/>.

Huomautus lukijoille: Tämä artikkeli on tarkoitettu vain tiedoksi, eikä se korvaa ammattimaista lääketieteellistä neuvontaa. Kysy aina neuvoa lääkäriltäsi, jos sinulla on kysyttävää sairaudesta.

UUTISET

ASTRONOMIA

Katso ylöspäin! Perseidien meteoriparvi valaisee elokuiset yöt

Joka vuosi elokuussa taivas tarjoaa yhden suurimmista esityksistään – Perseidien meteoriparven. Tänä vuonna se saavuttaa huippunsa maanantain 12. ja tiistain 13. elokuuta välisenä yönä, ja tähtitieteilijät ennustavat erityisen voimakasta spektaakkelia. Ihanteellisissa olosuhteissa voit odottaa jopa 90 ”tähtenlentoa” tunnissa.

Kosminen kohtaaminen

Perseidit syntyvät, kun Maa ylittää pyrstömäisen pölyn ja pienten hiukkasten vanan, jonka komeetta Swift-Tuttle on jättänyt jälkeensä kiertoradallaan. Nämä pölyhiukkaset, jotka eivät yleensä ole hiekanjyviä suurempia, syöksyvät Maan ilmakehään noin 60 kilometrin sekuntinopeudella. Kitka saa ne lämpenemään ja tuhoutumaan silmänräpäyksessä – ja juuri tämän tulisen matkan näemme kirkkaina raitoina taivaalla.

Nimi ”Perseidit” tulee Perseuksen tähdistöstä, jossa sijaitsee niin sanottu meteoriparven säteily – piste taivaalla, josta raidat näyttävät lähtevän.

Milloin ja mistä etsiä?

Suomessa Perseidit näkyvät parhaiten maan etelä- ja keskiosissa, sillä pohjoisen valoisat kesäyöt voivat vielä häiritä näkyvyyttä. Paras aika katsoa on keskiyön ja aamunkoiton välillä, jolloin säteily on korkeimmillaan taivaalla ja näkyvien meteorien määrä kasvaa.

Haluatko maksimoida kokemuksen? Etsi paikka, jossa on selkeä horisontti ja minimaalinen valosaaste. Rakennusten valaistus, katuvalot ja valaistut julkisivut voivat vähentää huomattavasti näkemäsi meteorien määrää. Ursa Astronomical Society suosittelee Skywardenin havaintopalvelun käyttöä pimeiden pisteiden löytämiseen.

Vaasassa Söderfjärdenissä sijaitseva Meteoriihi on erinomainen havaintopaikka. Täältä on esteetön näkymä kaikkiin suuntiin ja runsaasti tilaa sekä tähtien katseluun että piknikvilteille. Osoite on Marenintie 292.

Täydelliset olosuhteet tänä vuonna

Tänä vuonna Perseidien huippu osuu saman aikaan ensimmäisen neljänneksen kuun kanssa, mikä tarkoittaa, että kuun valo on himmeää eikä häiritse näkyvyyttä. Tämä on onnekas tilanne – muuten voimakas kuu voi hukuttaa himmeämmät meteorit valoonsa.

Lisäksi ruuhkayö on keskellä viikkoa, mikä tarkoittaa usein vähemmän autoja ja

ihmisiä maaseudulla. Jokaisella, joka voi nukkua seuraavan päivän, on kultainen tilaisuus viettää pitkä yö tähtien alla.

Kuinka valmistautua

Perseidien näkeminen ei vaadi kalliita laitteita – päinvastoin, paras työkalu on omat silmäsi. Mutta muutama yksinkertainen valmistelu voi tehdä kokemuksesta vieläkin paremman:

Saavu paikalle ajoissa, jotta ehdit totuttaa silmäsi pimeyteen. Näön sopeutuminen kestää noin 30 minuuttia.

Pukeudu lämpimästi – elokuussakin yöt voivat olla viileitä.

Ota mukaan peitto tai tuoli, jolla voit makaamaan, jotta et saa niskaa kiipeytymään.

Ole kärsivällinen – meteorit tulevat purkauksina, joskus pidemmällä taukoilla välissä.

Enemmän kuin pelkkä valo

Perseidit eivät ole vain tähtitieteellinen tapahtuma – se on myös kulttuurielämys. Monissa kulttuureissa tähdenlentoja pidetään suotuisina, ja nykyaikana se on täydellinen syy kokoontua perheen ja ystävien kanssa viettämään aikaa yhdessä avoimen taivaan alla.

Lapsille se voi olla maaginen johdatus tähtitieteeseen. Kesäiltana ulkona makaaminen, ylös katsominen ja odottaminen äkillisestä, ohikiitävästä raidasta taivaalla on muistutus pienestä paikastamme maailmankaikkeudessa – ja sen kauneudesta.

Toistuva spektaakkeli

Perseidit toistuvat joka vuosi, mutta voimakkuus vaihtelee sen mukaan, kuinka tiheä hiukkaskenttä on ja miltä olosuhteet maapallolla näyttävät. Vaikka vuoden 2025 meteoriparvi ei ole historian voimakkain, ennusteet viittaavat epätavallisen selkeään ja kirkkaaseen huippuun.

Varaa siis kalenteriisi elokuun 13. päivän yö, sammuta puhelimesi näytön valo ja käännä katseesi koilliseen. Pienellä tuurilla näet noin kymmenen meteoria muutamassa minuutissa – jotkut lyhyitä, pitkiä ja kimaltelevia ja ehkä yhden tai toisen punertavan sävyisiä.

Taivaan oma ilotulitus odottaa.

VIIKON TAIDE-ELÄMYS

Helene Schjerfbeck

10.7.1862, Helsinki

23.1.1946, Saltsjöbaden, Ruotsi

Flickan från Lovisa, 1941 - 1942

TAPAHTUMAT

WASA FUTURE -FESTIVAALI

11-16.8.2025

Wasa Future Festival 2026 järjestetään 11.–16. elokuuta. Tapahtuma kokoaa osaavia ja motivoituneita henkilöitä elinkeinoelämästä, yliopistoista, alueellisista päätöksentekoeleistä ja ministerikunnasta keskittymään ongelmien ratkaisemiseen Vaasassa ja eri puolilla Suomea.

Tilaisuutta voi seurata Wasa Future Festivalin YouTube-kanavalla.

Wasan innovaatiokeskus

Gerbyntie 18

65230 Vaasa

<https://wasafuturefestival.fi/>

Butterfly -näyttely

12.-31. elokuuta 2025 osana Wasa Future Festivalia

Butterfly symposium 12.8.2025

Butterfly on Vaasan yliopiston, Deakin yliopiston, Uumajan yliopiston ja Tampereen yliopiston Games research labin yhteinen, Wasa Future Festivalin (11-16.8.2025) ohjelmistoon liitetty kansainvälinen interaktiivinen uuden median ja performanssitaitteen näyttely sekä siihen liittyvä oheisohjelmisto (symposium ja ohjelmaa koululaisille).

<https://sites.uwasa.fi/butterfly/>

TAITEIDEN YÖ

14.8.2025

”Toivottavasti näemme taas tämän vuoden Taiteiden yössä”

<https://www.vaasa.fi/koe-ja-nae/kulttuuria-vaasassa-ja-seudulla/taiteiden-yo/>

SEINÄJOEN KAUPUNGIN ORKESTERI

YO SOY MARIA

14.8.25 KLO 18

Kokkolan Snellman-sali

15.8.25 klo 18

Seinäjokisali

VAASA BAROQUE

FOLK BAROKKI

5.9.1016 klo 19.00

Frans Henrikssonin sali Närpiössä

6.9.25 klo 15.00

Felenska huset, Kristiinastad

Klo 6

Malakta, Malaz

vaasabaroque.com

MALAX

Syyskesä Söderfjärdsbackenissa

6.9.2025 klo 13–16

Tule tutustumaan Söderfjärdsbackenin asuinalueeseen ja vierailemaan upouudessa päiväkodissa!

Paikan päällä on eri talovalmistajien edustajia. Kunta tiedottaa vapaista asuintonteista ja alueeseen ja päiväkoitiin on mahdollista tutustua.

www.malax.fi

VAASA BAROQUE

MAALLISET ENKELIT: ANNO 1725

13.9.25 KLO 14.00

Maaherran residenssi, Vaasa

Klo 17.00

Felenska huset, Kristiinastad

vaasabaroque.com

VAASAN KAUPUNGINTEATTERI

PIAF

Ensi-ilta 11.9.2025 KLO 18

Romeo-sali

”Syyskuussa 2025 ensi-iltansa Vaasan kaupunginteatterin Romeo-näyttämölle saa musiikinäytelmä Piaf – en kadu mitään, joka kertoo Pariisin kadulta maailman maineeseen nousseen Édith Piafin ainutlaatuisen elämäntarinan.” Piafin roolin tulkitsee teatterin näyttelijä Sonja Halla-aho.

<https://www.netticket.fi/piaf-vaasa>

Jorma Panula - kapellimestarikurssin konsertti

19.9.2025 klo 18

Vaasan kaupungintalo

Yhteistyössä Panula-akatemian kanssa.

Vaasan kaupunginorkesteri

joht. Kapellimestarikurssin oppilaat

”Jorma Panulan kurssilla Vaasassa on vuosikymmenien saatossa nähty niin kapellimestarimaailman tulevia maailmantähtiä kuin tärkeää perustyötä tekeviä pedagogeja. Huikean

kokemuksen omaava maestro Panula löytää musiikista olennaisen, ja kurssien suosio kertoo, että hän osaa myös välittää sen oppilailleen. Kapellimestarikurssin päätöskonsertissa laitetaan viikon aikana hankitut opit täyteen käyttöön!”

Vaasan kaupunginorkesteri

Las Vegas

2.10.2025 klo 18

joht. Antti Rissanen

sol. Juki Välipakka & Chiara Orlandi
Come Fly With Me, Fly Me to the Moon, My Way, I Wanna be Loved by You.... <https://www.vaasa.fi/koe-ja-nae/kulttuuria-vaasassa-ja-seudulla/vaasan-kaupunginorkesteri/las-vegas/>

VAASA BAROQUE

LES ARTS FLORISSANTS – OOPPERA

10.10.25 KLO 19.00 Vaasan kaupungintalo

11.10.25 klo 19.00 Ritarihuone, Helsinki

vaasabaroque.com

VAASAN KAUPUNGINTEATTERI

TARPEETTOMIA IHMISIÄ

Ensi-ilta 23.10.2025 KLO 19

Julia-sali

Kotimaisen näytelmäkirjallisuuden vaikuttavimpia draamoja.

<https://www.netticket.fi/tarpeettomia-ihmisia-vaasa>

VAASA BAROQUE

SCHÜTZ: MUSIKALISCHE EXEQUIEN

25.10.26 KLO 19.00 Vaasan Kolminaisuuden kirkko

26.10.25 Paraisten kirkko

vaasabaroque.com

VAASAN KAUPUNGIN-ORKESTERI

BAROKIN LOISTO JA KAUNEUS

30.10.25 klo 18.00

Kaupungintalo

Vaasankaupunginorkesteri.fi

VAASAN KAUPUNGINTEATTERI

IKUISESTI NUORI

Ensi-ilta 31.10.2025 KLO 19

Romeo-sali

”Ikuisesti nuori on riemukas musiikkikomedia, joka on täynnä elinvoimaista iloa. Kun ikäännymme, muuttumme vanhoiksi? Vai olemmeko aina ikuisesti nuoria?”

<https://www.netticket.fi/ikuisesti-nuori-vaasa>

RAKENNUSPROJEKTIT

TEE SE ITSE RAKENTAJAT

Hyvä muistaa jos haluat rakentaa varaston! Muistutus tee-se-itse-rakentajille

KESÄ ON TÄYDELLINEN Kaika rakennusprojekteille, mutta muista tarkistaa säännöt ennen kuin alat rakentaa – erityisesti jos tonttisi sijaitsee maantien lähellä! Vaikka uusi rakentamislaki (2025) helpotti pienten rakennusten lupakäytäntöjä, maantien suoja-alueelle rakentaminen vaatii edelleen erillisen luvan ELY-keskukselta.

Mikä on tien suoja-alue?

Suoja-alue on tiealueen vieressä oleva vyöhyke, jolla rakentaminen on rajoitettu liikenneturvallisuuden ja tienpidon vuoksi. Sen leveys riippuu tien tyypistä:

Valta- ja kantatiet: 30 metriä

Moottoritiet: 50 metriä

Seutu- ja yhdystiet: 20 metriä

Etäisyys mitataan tien keskilinjasta, ja alueelle ei saa rakentaa mitään – ei

edes aitaa tai vajaa – ilman ELY-keskuksen myöntämää poikkeuslupaa.

Uudistus helpotti pienten rakennusten sääntöjä

Vuoden 2025 alusta lähtien alle 30 neliön varastot, autotallit ja saunat eivät enää vaadi rakennuslupaa, kunhan ne:

Eivät ole asuinkäyttöön tarkoitettuja.

Noudattavat kaavaa ja rakennusjärjestystä (esim. etäisyydet tontin rajoihin).

Samoin alle 50 neliön katosrakennelmat on nyt mahdollista pystyttää ilman byrokratiaa.

Maantien läheisyys? Tarkista lupa!

Jos tonttisi rajoittuu maantiehen, suoja-alueen rajoitukset koskevat edelleen. Esimerkiksi:

Haluat rakentaa 25 neliön varaston maantien viereen. Uuden lain mukaan rakennuslupaa ei tarvita, mutta jos rakennus sijoittuu suoja-alueelle (esim. alle 30 metrin päähän valtatie-

keskilinjasta), tarvitset ELY-keskuksen poikkeusluvan.

Lupaa haettaessa arvioidaan, aiheuttaako rakentaminen vaaraa liikenteelle tai haittaa tiehuollolle. Prosessiin kuuluu naapureiden kuuleminen ja sijaintikartan (asemapiirros) laatiminen.

Vinkki rakentajille

Mittaa etäisyys tiestä – Onko tonttisi osa suoja-aluetta?

Kysely ELY-keskuksesta – Varmista vaatimukset ennen rakentamisen aloittamista.

Noudata sääntöjä – Vaikka lupaa ei tarvitsisi, etäisyydet ja turvallisuus ovat tärkeitä.

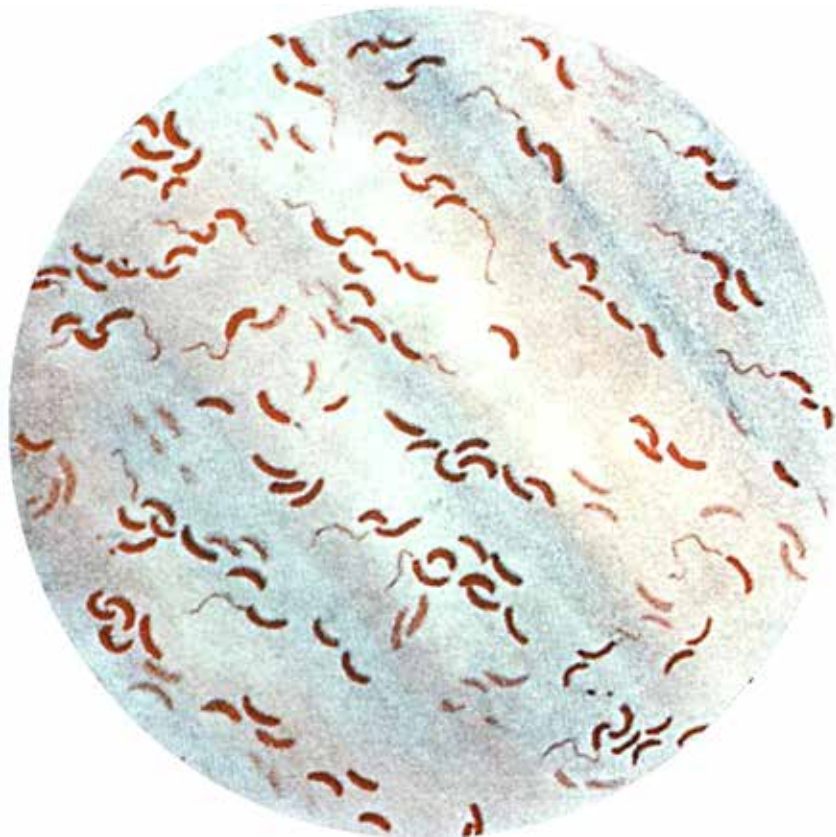
Älä anna yllätysten hidastaa kesäisiä rakennusunelmia – tarkista säännöt ja nauti onnistuneesta projektista!

Lähde: Kaakkois-Suomen ELY-keskus

SAIRAUDET

TAUDIT

THL varoittaa: Merivedestä voi saada vibrioosi-tartunnan

PITKÄÄN JATKUNUT helleaalto on nostanut vesien lämpötiloja, ja Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) varoittaa, että tämä lisää riskiä sairastua vibrioosiin Itämeren rannikolla. Erityisesti immuunipuolustukseltaan heikentyneitä henkilöitä kehoitetaan välttämään uimista, mikäli heillä on ihorikkoja tai haavaumia.

Neljä vakavaa tapausta heinäkuussa

Heinäkuussa Suomessa on raportoitu neljä vakavaa vibrioositapausta. Bakteeria on löydetty verestä, ja tartunnat ovat peräisin Etelä- ja Lounais-Suomen rannikolta. Kaikissa tapauksissa tartunta on saatu toden-

näköisesti uudessa ihorikon kautta. Aiempina hellekesinä, kuten vuosina 2014, 2018 ja 2021, on myös todettu enemmän vibrioositapauksia.

Mitä vibrioosi on?

Vibrioosi on Vibrio-suvun bakteerien aiheuttama infektio. Näitä bakteereja esiintyy murtovedessä, kuten Itämeressä, luonnostaan, mutta niiden määrä voi kasvaa huomattavasti lämpimässä vedessä. Makeassa vedessä, kuten järvissä ja joissa, niitä ei ole.

On tärkeää huomata, että uimavesivälitteinen vibrioosi ei ole sama asia kuin kolera.

Miten vibrioosi tarttuu ja mitä oireita se aiheuttaa?

Tartunta saadaan yleensä ihorikon tai avoimen haavan kautta uudessa. Seurauksena on usein paikallinen

ihotulehdus, joka saattaa vaatia antibioottikuurin. Jos elimistön vastustuskyky on alentunut, tulehdus voi edetä nopeasti ja aiheuttaa vakavan, jopa hengenvaarallisen yleisinfektion, kun bakteeri pääsee verenkiertoon.

Vibrioositartunta voi myös aiheuttaa korvatulehduksia tai vatsatautioreita, mikäli merivettä nieläisee. Vatsataudin oireet voivat kestää muutamasta tunnista useisiin päiviin.

Riskialueet

THL seuraa tilannetta ja arvioi riskejä yhteistyössä Euroopan tautikeskus ECDC:n kanssa. Tällä hetkellä kohonnut vibrioosiriski on erityisesti Pohjois-Pohjanmaan, Varsinais-Suomen, Ahvenanmaan, itäisen Uudenmaan, Helsingin sekä Kymenlaakson rannikkoalueilla. Muilla Suomen rannikkoalueilla riski on tällä hetkellä keskitasoa. Riski pysyy kohonneena niin kauan, kuin meriveden pintalämpötila on korkea.

Kuva; Vibrio cholerae -gramvärjäys CDC.jpg

Tämä kuva esittää Gram-värjätystä näytteestä otetun mikrovalokuvan, joka paljastaa lukuisten siimallisten Vibrio cholerae -bakteerien, jotka tunnetaan myös nimellä Vibrio comma -bakteerit, läsnäolon. Tämä erityinen V. cholerae -kanta aiheuttaa aasialaista koleraa. Huomaa näiden organismien ominainen pilkkumuoto. CDC

Public Domain

TEKOÄLY

TEKOÄLYMUSIIKKI

Vuoden 2025 parhaat tekoälymusiikkigeneraattorit – rap-biiteistä oopperan mestariteoksiin

KUVITTELE 16-VUOTIKAS aloitteleva räppäri, joka haluaa luoda seuraavan virus-hitin, mutta ei tiedä kuinka tuottaa biittejä. Tai eläkkeellä oleva musiikinopettaja, joka haaveilee oopperan säveltämisestä, mutta jolla ei ole teknisiä taitoja. Ehkä jopa podcaster, joka etsii täydellistä taustaraitaa maksamatta kalliita lisenssimaksuja. Vuonna 2025 tekoälymusiikkigeneraattorit ovat kehittyneet niin pitkälle, että ne voivat tehdä kenestä tahansa – musiikillisesta koulutuksesta riippumatta – säveltäjän.

Mutta kun tarjolla on niin monia vaihtoehtoja, mitkä tekoälytyökalut todella erottuvat joukosta? Testasimme parhaita alustoja löytääksemme vuoden 2025 parhaat tekoälymusiikkigeneraattorit, jotka vastaavat erilaisiin tarpeisiin, genreihin ja taitotasoihin.

Suno AI 3.0 – Tekoälyn luomien kappaleiden kuningas

Suno AI teki aaltoja vuonna 2024 kyvyllään luoda kokonaisia kappaleita – sanoituksia, laulua ja instrumentaaleja – yksinkertaisista tekstikehoteista. Vuonna 2025 Suno AI 3.0 on hionut algoritmejaan tuottaakseen entistä luonnollisemman kuuloista laulua ja genrekohtaisia sävellyksiä.

Paras: Aloitteleville laulajille, laulun tekijöille ja sisällöntuottajille.

Miksi se on hienoa: Kirjoita kehote, kuten ”pirteä pop-punk-kappale kesäakkaudesta”, ja Suno luo kokonaisen kappaleen sekunneissa.

Täydellinen: Teiniräppärimme, joka juuri kirjoitti ”kovaa lyövää trap-biittiä aggressiivisella virtauksella” ja sai studiolaatuisen demon muutamassa minuutissa.

Udio Pro – Paras tekoälymusiikin yhteistyötyökalu

Udio otti erilaisen lähestymistavan keskittymällä ihmisen ja tekoälyn yhteistyöhön. Sen vuoden 2025 ”Pro”-version avulla käyttäjät voivat aloittaa melodialla, hyräillä sävelmää tai jopa ladata karkean tallenteen, jonka tekoäly sitten jalostaa kiillotetuksi kappaleeksi.

Paras: Muusikot, jotka haluavat tekoälyapua täyden automaation sijaan.

Miksi se on hienoa: Udion ”Smart Remix” -ominaisuus voi muuttaa yksinkertaisen pianoriffin täydelliseksi orkesterisovitukseksi tai syntetisaattoripainotteiseksi EDM-pudotukseksi.

Täydellinen: Oopperaa rakastava seniorimme, joka hyräili aariaideaa ja katsoi Udion muuttavan sen laajaksi, orkestroiduksi kappaleeksi, jossa on synteettistä oopperalaulua.

AIVA 4.0 – Klassisen musiikin ja elokuvamusiikin asiantuntija

Vaikka monet tekoälytyökalut keskittyvät pop- ja elektroniseen musiikkiin, AIVA 4.0 on edelleen klassisen, jazzin ja elokuvasävellysten suosikki. Indie-elokuvantekijät, pelinkehittäjät ja jopa ammattisäveltäjät käyttävät sitä inspiraationa.

Paras: Säveltäjille, elokuvantekijöille ja pelikehittäjille.

Miksi se on hienoa: AIVAn ”Emotion Engine” antaa käyttäjille mahdollisuuden säätää kappaleen tunnelmaa (esim. ”melankolisempi” tai ”sankarillinen kliimaksi”), mikä tekee siitä ihanteellisen kohtausten säveltämiseen.

Tekoälymusiikin tulevaisuus?

Vaikka tekoälymusiikkityökalut eivät vielä pysty täysin korvaamaan ihmisen luovuutta, niistä on tullut korvaamattomia avustajia, jotka auttavat aloittelijoita luomaan ammattimaisilta kuulostavia kappaleita ja antavat asiantuntijoille uusia tapoja kokeilla.

Paras osa? Useimmat näistä työkaluista tarjoavat ilmaisia tasoja, joten kuka tahansa voi aloittaa säveltämisen jo tänään. Olitpa teini-ikäinen räppäri, eläkkeellä oleva oopperaharrastaja tai vain joku, joka rakastaa musiikin tekemistä, vuoden 2025 tekoälymusiikkigeneraattoreilla on sinulle jotakin.

VAASA KAUPUNGIN PALO

Vaasan kaupungin palo vuonna 1852

Takautuva katsaus 50 vuoden takaa, julkaistu alun perin Brandluren-lehdessä vuonna 1902, nyt modernilla suomella.

Harva suomalainen kaupunki on säästynyt tulen tuholta, ja suurimpiin katastrofeihin kuuluu epäilemättä Vaasan palo viisikymmentä vuotta sitten. Uskomme, että lukija löytää mielenkiintoa seuraavasta kuvauksesta, joka julkaistiin aikansa lehdistössä:

Tuskin oli Porin palon savut ehtineet hälventyä*, kun uusi, yhtä kauhea ja tuhoisa onnettomuus pyyhkäisi pois jälleen yhden Suomen kukoistavista kaupungeista. Tiistaina 3. elokuuta 1852 sää oli helteinen ja pilvetön. Kevyt lounaismyrsky, joka voimistui päivän kuluessa länsituuleksi, puhalsi kaupungin yli, kun tuli syttyi hieman ennen kello 10 aamupäivällä raatimies Aurénin kaksikerroksisessa puutalossa Kauppakadun varrella – kaupungin tiheimmin rakennetussa korttelissa, jota ympäröivät samanlaiset puurakennukset. Tuli sai alkunsa, kun palvelustyttö yritti savustaa navetasta karpäsiä heittämällä hehkuvia tiiliä tyhjään tervatynnyriin, joka syttyi tuleen. Kauhussaan tyttö kantoi palavana roihuavan tynnyrin ulos paikkaan, jossa olleet oljet ja akat tekivät tulta nopeasti.

Kesä oli poikkeuksellisen kuuma ja kuiva. Metsäpalot riehuivat kymmenien kilometrien säteellä – Vöyriltä pohjoisessa aina Kristiinankaupunkiin saakka etelässä. Kun Vaasan palo alkoi, pelättiin heti, että tuulen suuntaan jäävä osa kaupungista olisi menetetty. Vesipula oli akuutti, sillä suurin osa kaivoista oli kuivunut. Kaikista yrityksistä huolimatta sammuttaminen oli turhaa. Tuli eteni nopeasti, tuhosi Borgenströmin ja Mannelinin talot, Hägglundin ja Vaakmannin talot – nykyisen Vekselipankin paikalla – sekä Wolffin talon, kirkon ja koko tämän tiheästi rakennetun alueen.

Tuho eteni nopeasti ja säälimättä. Tuli levisi paitasi tuulen mukana myös sitä vastaan ja sivusuunnassa. Jo kello seitsemän illalla Vaasasta oli jäljellä vain lääninsairaala, vankila, ortodoksinen kirkko ja muutamia rakennuksia hovioikeuspuistikon eteläpuolella. Hovioikeuden talo, kaupungin ylpeys, rakennettu Kustaa III:n aikana, säilyi.

Muun muassa seuraavat rakennukset tuhoutuivat: raatihuone, vekselipankki, lukion ja yläalkeiskoulun tilat, reaalikoulu, kaunis kirkko (alttaritaulu kuitenkin pelastettiin), seuraintalo ja lääninhallituksen silloiset tilat Eoschierin talossa – jossa arkistot tuhoutuivat, samoin kuin raatihuoneen ja koulun asiakirjat. Vain pieni osa lu-

kion kirjastosta ja kokoelmista pelastui. Valtavat määrät irtainta omaisuutta katosivat – rakennuksissa, kaduilla, reissä, pelastusyrityksissä ja varkauksissa. Kruununmakasiini säilyi. Suuret tavaravarastot, käteiset rahat, liikekirjat, kirjakaupan varasto ja suurin osa painotalon omaisuudesta tuhoutuivat.

Kolme kuolonuhria tunnetaan: venäläinen parturi, työmies ja vanha nainen. Useita sotilaita jäi kadoksiin. Sekasorto oli valtava – mutta samoin uhrautuvaisuus, avuliaisuus ja isämaanrakkaus. Kaikista suunnista tuli apua – etenkin ruoka-atarvikkeita.

Vaasa jäi autioksi. Talot olivat niin perin pohjin tuhottuja, ettei juuri tukkejakaan jäänyt pystyyn. Maasta kohosi edelleen savua sammalten ja täytemaiden läpi. Satoja palaneita savupiippuja seisoivat kuin hautakivet suurkaupungin kalmistossa – muisto, jota ei unohdeta. Suurin osa väestöstä pakeni. Vain kymmenesosa entisestä väkirikkaasta kaupungista jäi. Loput leiriytyivät Palosaarelle ja ympäröiviin kyliin.

Jumala ja kansan myötätunto auttakoot onnetonta Vaasaa!

Toinen aikalaiskirjoittaja totesi:

Kahdessatoista vuodessa, jotka olivat kuluneet Haminan tuhosta, Suomi oli vaipunut turvallisuuden tunteeseen. Kun joka vuosi luettiin palovakuutusyhtiöiden kasvavista voitoista ja vain muutamasta tuhannesta ruplasta, jotka maksettiin korvauksina, alettiin uskoa, että nykyaikaiset rakennusmääräykset ja parempi palontorjunta olivat tehneet meistä turvasa olevia. Kaupungit unohtivat lähes vaaran, ja palokuntien aikoinaan innokas järjestäminen oli pysähtynyt.

Silloin luonto antoi varoituksen ja tuhosi Porin. Hirvittävä onnettomuus, sanottiin – mutta harvinainen sellainen, lisättiin. Vain poikkeuksellisten olosuhteiden yhdistelmä saattoi aiheuttaa sellaisen katastrofin, ajattelivat ne, jotka eniten uskoivat aikansa tekniikkaan.

Jumala antoi vielä toisen merkin. Kaksi kuukautta ja kaksitoista päivää Porin tuhon jälkeen katastrofi kohtasi Vaasan. Keskellä päivää, arkipäivänä, kaupungin vilkkaimpaan aikaan, laskeutui punainen lintu (tuli) rauhallisen katon päälle. Yhdeksän tuntia myöhemmin oli vanha Vaasa – kaupunki, joka ei ollut koskaan aiemmin palanut – savuava rauniokasa.

Onnettomuus iski niin äkkiä, että monet ehtivät pelastaa vain henkensä. Tuli oli niin raju, kuivuus niin ankara, että yksi kipinä saattoi sytyttää suuriakin rakennuksia. Myrskyä ei ollut – vain kohtalainen tuuli. Mutta ilma oli niin kuumaa ja kuivaa, että puoliksi palaneet paperit, virsikirjan lehdet, metallinkappaleet ja jopa hiiltyneet setelit laskeutuivat sinä päivänä Vöyrille, Oravaisiin ja kyliin jopa 60–70 kilometrin päässä palopaikasta. Liekit näkyivät 45 kilometrin päästä – keskellä kirkasta päivää.

Det första fotografiet i Finland hade tagits tio år tidigare men det fanns säkerligen inga kameror i Vasa denna ödesdigra dag. De första färgfotografierna togs först på 1940-talet. De bilder som här finns publicerade är rekonstruktioner för hur det kunde se ut i Vasa den 3 augusti år 1852, gjorda av AI.

Ensimmäinen valokuva Suomessa oli otettu kymmenen vuotta aiemmin, mutta Vaasassa ei tuona kohtalokkaana päivänä varmasti ollut kameroita. Ensimmäiset värivalokuvat otettiin vasta 1940-luvulla.

Tässä julkaistut kuvat ovat tekoälyn tekemiä rekonstruktioita siitä, miltä Vaasa on saattanut näyttää 3. elokuuta 1852.

The first photograph in Finland had been taken ten years earlier, but there were certainly no cameras in Vaasa on that fateful day. The first color photographs were not taken until the 1940s. The images published here are reconstructions of what Vaasa might have looked like on August 3, 1852, made by AI.

HISTORIA

VAASAN PALO 3 ELOKUUTA, 1852

Pali-Maja ja runo Wasan kaupungin tulipalosta

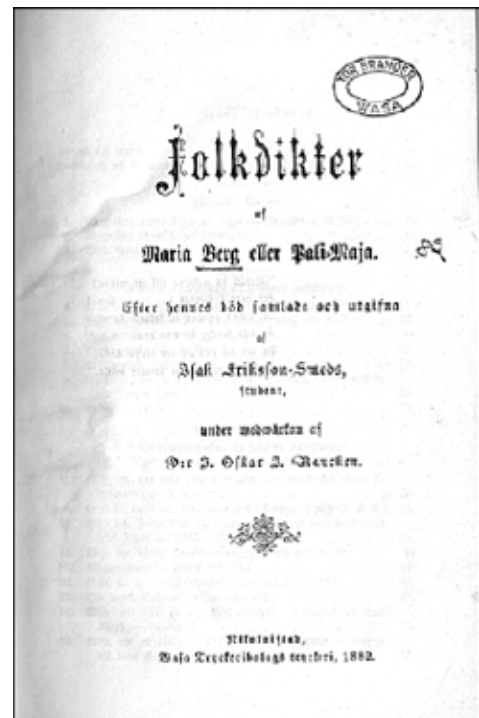

Hänen mukaansa tuli oli Jumalan rangaistus ihmiskunnan synneistä – ja monet hänen aikalaisistaan, papit mukaan lukien, olivat luultavasti samaa mieltä.

Marie Johansdotter Berg, joka tunnetaan salanimellä Pali-Maja, syntyi 10. joulukuuta 1784 Palissa, maatilaryhmässä Österlandsvägen varrella Pörtomissa. Hänen isänsä Johan Hansson Uppgård oli muuttanut Pörtomille Närpiön Pjelaxista mentyään naimisiin Maria Greta Uppgårdin kanssa ja omistetuksi puolet Uppgård-nimisestä tilasta. Kun kotitila vaihtui, perhe joutui muuttamaan niitylle nimeltä Pala tai Pali, nimi elää tähän päivään asti. Perheessä oli 14 lasta, joista 9 selvisi aikuisuuteen. Isak Smeds kertoo perheestä vuonna 1882 julkaistussa runokirjassa: ”Kaikilla lapsilla oli viisas pää ja iloinen halu oppia kaikki, mitä heidän mieleensä tuli.”

Hän kuoli 11. lokakuuta 1867 Närpiössä. Aikanaan hän oli maamme tuotteliain naisrunoilija.

Hän oli aikanaan yksi Närpiön alueen arvostetuimmista ihmisistä. Vuonna 1882 julkaistiin kirja, joka sisälsi löydetty runot, ja sen esipuheessa lehtori Isak Smeds Pe-

talaxista kirjoittaa: ”Runoilija, jonka lauluja epäilemättä lauletaan yleisimmin koko Pohjanmaalla ja jota kuulin lapsuudessani kotimaassani niin suurella ihailulla ja kunnioituksella.”

Pali-Majin on täytynyt olla erittäin lahjakas, sillä hänestä tuli jo 18-vuotiaana ”koulumestari” ja siinä roolissa hän vastasi lasten kasvatuksesta monissa Närpiön kylissä. Jo 18-vuotiaana hän alkoi kirjoittaa runoja. 20-vuotiaana hän vieraili Tukholmassa, matka lähti veneellä Närpiöstä. Hänen matkatovereidensa kerrotaan kuvailleen häntä ”laululinnuksi”.

Vaasan tulipalo ja kansan valitus

Yksi Palis-Majan tunnetuimmista runoista kertoo suuresta Vaasan tulipalosta 3. elokuuta 1852, jolloin lähes koko kaupunki tuhoutui tulipalossa. Tulipalo on yksi Suomen suurimmista kaupunkipaloista, ja yli 2500 ihmistä jäi kodittomiksi. Useita kuoli, kokonaisia naapurustoja tuhoutui tuhkaksi ja kirkkoja ja kouluja tuhottiin. Hän kirjoitti runon lohduttaakseen kaikkia niitä, jotka ovat jääneet kodittomiksi hirvittävän tulipalon vuoksi

Palis-Majan runo tästä tapahtumasta, ”Wasan kaupungin tulipalo”, on ainutlaatuinen dokumentti ajastaan. Vahvoilla uskonnollisilla kuvilla hän kuvailee ihmisten epätoivoa, tulipaloa pakenevia lapsia, kirkonkellojen putoamista ja vihaisen Jumalan rankaisemaa kaupunkia. Pali-Maja oli syvästi tietoinen siitä syntisestä elämästä, jota Vaasassa elettiin ennen tulipaloa. Viihde kukoisti, tavernoja oli runsaasti, tansseja järjestettiin yksi toisensa jälkeen, kiertävät teatteriryhmät ilahduttivat kaupunkilaisia. Hänen mukaansa tuli oli Jumalan rangaistus ihmiskunnan synneistä – ja monet hänen aikalaisistaan, papit mukaan lukien, olivat luultavasti samaa mieltä.

Samalla hän vetoaa Jumalan armoon, vaatii parannusta ja solidaarisuutta apua tarvitsevia kohtaan. Se on runo, joka sekä suree että kehottaa – se on yhtä paljon esirukousta kuin kansan kollektiivista valitusta.

Tässä on Pali-Majan runo Vaasan kaupungin tulipalosta (oma käännöksemme), täydennettynä kommenteilla jokaiseen säkeeseen:

Jumalani, kaiken hyvän lähde,
minä lankean nöyrästi eteesi.
Anna huokausteni tulla kuulluiksi –
minä rukoilen Jeesuksen nimessä.
Oi Pyhä Henki, rukoile puolestani,
jotta rukoukseni kuultaisiin.

☐ Selitys:

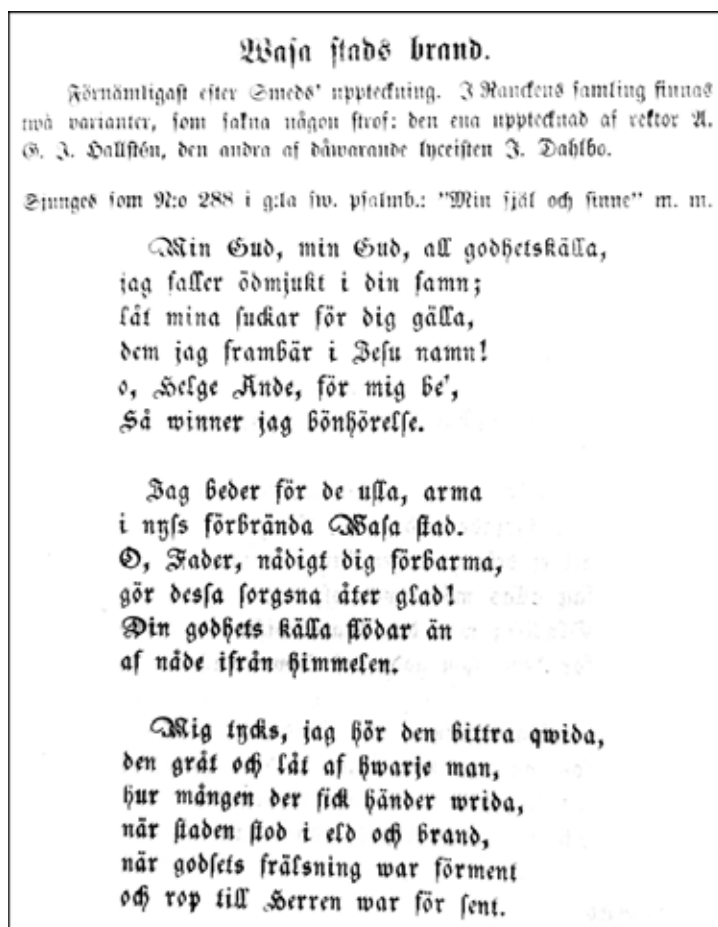
Runo alkaa henkilökohtaisella rukouksella. Puhuja tunnustaa Jumalan hyvyiden ja oman pienuutensa. Jeesuksen nimessä rukoileminen on kristillinen

traditio, ja Pyhää Henkeä pyydetään avuksi viemään rukoukset Jumalalle. Sävy on hartaan nöyrä.

Minä rukoilen niiden puolesta,
jotka ovat köyhiä ja murtuneita
palaneessa Vaasan kaupungissa.
Oi Isä, osoita jälleen armosi –
käännä heidän surunsa iloksi.
Hyvyytesi virtaa yhä
taivaan iankaikkisesta lähteestä.

☐ Selitys:

Rukous laajenee koko kaupungin väestön puolesta. Vaasan palo (1852) on taustana, ja puhuja pyytää Jumalan armoa ja lohtua heille, jotka ovat menettäneet kaiken. Jumalan armo on kuin ehtymätön taivaan lähde.

Tuntuu kuin kuulisin katkerat valitukset,
itkun jokaisen ihmisen huulilta.
Niin moni joutui vääntämään kätensä epätoivossa
kun kaupunki oli liekeissä –
kun toivo omaisuuden pelastamisesta haihtui
ja huudot Jumalalle tulivat liian myöhään.

☐ Selitys:

Tässä puhujan empatia nousee esiin: hän eläytyy katastrofin niin voimakkaasti, että kokee kuulevansa valitukset. Tunnelma on täynnä epätoivoa

ja katkeruutta – avuttomuutta tulen edessä.

Pienet lapset, jotka juuri olivat oppineet kävelemään,
jouduttiin äkkiä vetämään pois tulesta.
Vauvat, jotka nukkuivat kehdoissaan,
pakenivat samassa kauhussa –
heidän sänkynsä avoimen taivaan alla
oli kaikki, mitä heille jäi.

□ *Selitys:*

Säkeistö kuvaa erityisesti lasten kohtaloa. He menettivät kotinsa ja joutuivat pakenemaan liekkejä – usein vanhempien käsivarsilla. Tuo ”avoin taivas” symboloi täydellistä kodittomuutta ja turvattomuutta.

Vanhukset harmaine hiuksineen
eivät olleet koskaan nähneet tällaista hätää.
Tulen voima nieli kaiken,
ja monet menettivät henkensä –
ne, jotka yrittivät pelastaa sekä omaisuutensa että sielunsa,
joutuivat itse liekkien saaliiksi.

□ *Selitys:*

Vanhimmatkaan eivät olleet kokeneet vastaavaa. Tulipalo kuvataan hallitsemattomana voimana, joka tuhosi sekä aineelliset että hengelliset arvot. Traagisuus korostuu: ihmiset kuolivat yrittäessään pelastaa sekä omaisuutensa että elämänsä.

Huutoja kuului joka puolelta –
ihmisten ja eläinten suista,
kaikki avuttoman hädän keskeltä.
Viaton eläin ei ollut tehnyt syntiä,
mutta sekin joutui kärsimään
ihmisen rikoksista Jumalaa vastaan.

□ *Selitys:*

Tässä runoilija ottaa teologisen näkökulman: koko luomakunta kärsii ihmisen syntien tähden. Eläimet kuvataan viattomina uhreina. Tämä alleviivaa tapahtuman traagisuutta ja tuo siihen universaalin sävyn.

Tulen voimaa ei voitu pysäyttää.
Se levisi niin nopeasti ja rajusti,
ettei ihmisen ponnisteluilla ollut mahdollisuuksia.
Totisesti – onneton oli se päivä,

jolloin niin moni menetti kaiken.

□ *Selitys:*

Tässä säkeistössä tuli saa lähes mytologisen voiman – ihmisen keinot eivät riitä sen pysäyttämiseen. Runoilija kuvaa palopäivää kohtalokkaana, peruuttamattomana hetkenä historiassa.

Kaikki tämä kurjuus –
nähdä kotinsa ja omaisuutensa palavan,
nähdä muurien sortuvan tuhkaksi
eikä tietää,
missä voisi levätä yön tullen.

□ *Selitys:*

Tässä korostetaan kodin merkitystä – ei vain rakennuksena, vaan turvapaikkana. Kodin menetyks on myös identiteetin ja ihmisarvon menetystä. Yön kylmyys ja pimeys korostavat turvattomuutta.

Kuinka sydäntä särkevää oli
kun kirkonkellot putosivat tornista –
ikään kuin enkelitkin olisivat itkeneet
kun Jumala vihassaan
salli pyhäkön palaa
eikä lähettänyt suojaa ylhäältä.

□ *Selitys:*

Symbolisesti merkittävä säkeistö: kirkonkellojen sortuminen kuvaa hengellisen maailman järkkymistä. Jumalan viha nähdään syynä siihen, ettei kirkkoa suojeltu. Tämä tuo mukaan Vanhan testamentin tuomion sävyjä.

Sinä Vaasa, maan kruunu,
joka äsken loistit koko komeudessasi –
oletko menettänyt uskosi Jumalaan?
Onko ylimielisyytesi saanut sinut unohtamaan,
että Jumala ei siedä ylpeyttä
ja antaa vihansa maljan vuotaa yli?

□ *Selitys:*

Tässä esitetään moraalinen ja hengellinen syytös: oliko Vaasa liian ylpeä, liian maallinen? Runoilija käyttää profeetallista kieltä, jossa Jumalan tuomio kohtaa ne, jotka hylkäävät nöyryyden.

Eikö siellä ollut viittä vanhurskasta,
jonka rukoukset olisivat voineet pelastaa sinut?
Vanhurskaiden rukous

voi pysäyttää jopa tulen voiman –
kyllä, jopa vielä suuremmassa hädässä.

□ *Selitys:*

Viittaus Raamatun kertomukseen Sodoman kaupungista (1. Moos. 18). Jumala olisi säästänyt kaupungin, jos siellä olisi ollut edes kymmenen vanhurskasta.

Kyllä repii sydäntä
nähdä lasten kulkevan kodittomina.
Oi Jumala, sinä joka tunnet kaikki kyöneleet –
älä anna heidän jäädä ilman suojaa.
Anna heille koti ja turva,
niille, jotka nyt kärsivät puutteesta.

□ *Selitys:*

Palataan lasten kohtaloon – nyt rukouksessa pyydetään konkreettista apua: koti, turva, ruokaa. Jumalaa kutsutaan ”kyynelten tuntijaksi”, mikä tuo säkeistöön hellää myötätuntoa.

Se sydän, jota ei kosketa
eikä tahdo antaa apua,
ei voi myöskään odottaa
apua omassa hädässään.
Sillä Herra kohtaa jokaisen ihmisen –
olkoon hän miten rikas tahansa.

□ *Selitys:*

Tässä runoilija muistuttaa kuulijaa vastuusta: jos emme auta hädässä olevia, emme voi odottaa apua itse. Jumala kohtelee kaikkia – myös rikkaita – oikeudenmukaisesti.

Nyt päätän nämä surulliset säkeet,
jotka on kirjoitettu kyynelsilmin,
syvällä rukouksella Jumalan puoleen,
joka omistaa kaiken rikkauden:
Auta ahdingossa olevia heidän vaikeuksissaan
ja anna heille jälleen jokapäiväinen leipänsä.

□ *Selitys:*

Lopuksi runoilija palaa rukoukseen. Vaikka runo on surullinen, se päättyy toivoon: pyyntöön, että Jumala auttaisi kärsiviä ja täyttäisi heidän perustarpeensa. Viimeinen säe muistuttaa Isä meidän -rukouksen sanomaa.

VAASA FUTURE FESTIVAL

VAASA FUTURE FESTIVAL

Kansainvälinen taidenäyttely tuo digitalisaation perhosvaikutukset näkyviksi Vaasassa

VAASASSA avautuu elokuussa poikkeuksellinen taidenäyttely, joka yhdistää taidetta ja tiedettä tarkastellakseen digitalisaation todellisia ympäristövaikutuksia. Butterfly-näyttely kysyy, mitä tapahtuu planeetalle, kun jokainen klikkaus ja ChatGPT-haku kuluttaa luonnonvaroja.

Wasa Innovation Centerin ”Katakombeissa” 12.-31. elokuuta 2025 esitettävä näyttely on Vaasan yliopiston, Deakin yliopiston, Uumajan yliopiston ja Tampereen yliopiston Games research labin yhteinen kansainvälinen hanke. Se liittyy Wasa Future Festivalin ohjelmiin ja tarkastelee kriittisesti ihmisen ja luonnon välistä kehitystä globaalisti.

Teknologia kritisoi itseään. Näyttelyn keskeinen ajatus on paradoksaalinen: se hyödyntää samaa teknologiaa, jota se problematisoi. Tekoäly, virtuaalito-

dellisuus ja äänidatateknologia toimivat sekä mediumina että kritiikkikohteenä. Näyttely osoittaa, kuinka nämä teknologiat määrittävät elämäämme ja kuinka taide voi käyttää teknologiaa itsensä kritisointiin. ”Mitä digitaalisemmaksi tulemme yhdellä alueella, sitä merkittävämmäksi saattaa digitalisaation vaikutus kasvaa jollakin toisella alueella”, kuvaa näyttelyn lähtökohtaa tuottaja Elina Melgin Vaasan yliopistosta.

Näyttelyn filosofinen perusta on ”ekosofia” – filosofia ekologisten järjestelmien ja ihmisten arvojen välisestä keskinäisestä yhteydestä. Käsite yhdistää ”ekon” (ekologia) ja ”sofian” (viisaus) pohtimaan, kuinka teknologinen kehitys vaikuttaa ympäristöön ja ihmisiin. Maailmanlaajuinen taiteilijaryhmä

Butterfly-näyttelyssä esitellään kansainvälisesti tunnustettuja taiteilijoita ympäri maailmaa. Mukana ovat muun muassa Moa Cederberg Suomesta,

Jurgis Peters Latviasta ja Suomesta, Samuel Kujala Suomesta sekä laaja australialainen taiteilijaryhmä Cameron Bishopista Spencer Roseen. Erityisen kiinnostavaa on useita palkintoja voittaneiden Jack Manning Bancroftin ja Tyson Yunkaportan yhteistyö, jossa he tuovat uutta sanastoa nopeasti kehittyvään digitaaliseen maisemaan Australian alkupe- räiskansojen tietojärjestelmien kautta.

Taiteilijat käsittelevät tekoälyn, kestävyiden ja ekosofian kysymyksiä ja vaikutuksia kulttuuriin, kieleen, yhteiskuntaan, ympäristöön, ihmisen toimijuuteen ja ihmissuhteisiin. Älykäs teollisuus tarvitsee kestäviä energiaratkaisuja. Näyttely nostaa esiin ajankoh- taisen haasteen: teollisuudesta on tulossa paitsi digitaalinen, myös oletettavasti ”älykäs”. Haasteena on löytää kestäviä energiaratkaisuja tämän älyk- kyyden pyörittämän teknologi- an ylläpitämiseksi.

Jokainen pieni klikkaus ja haku

Googlessa tai ChatGPT:ssä kuluttaa luonnonvaroja. Näyt- tely tekee nämä piilossa olevat ympäristövaikutukset näkyvik- si ja pohtii, kuinka voimme kehittää teknologiaa kestävä- mäksi.

Kuraattoriryhmä ja oheisohjelmisto

Näyttelyn on kuratoinut kan- sainvälinen tiimi, johon kuulu- vat apulaisprofessori Rebekah Rousi Vaasan yliopistosta, apulaisprofessori Toija Cinque Deakin yliopistosta Australias- ta, tohtori Anne Scott Wilson Deakin yliopistosta, Aska Mayer Tampereen yliopistosta sekä apulaisprofessori Esteban Guerrero Rosero Uumajan yliopistosta Ruotsista.

Näyttelyn arkkitehtuurista vastaa yhdessä kuraattoriryh- män kanssa Lyndsey Morley Iso-Britanniasta ja Suomesta. Näyttelyn oheisohjelmistoon kuuluu Butterfly-symposium 12. elokuuta 2025 sekä ohjel- maa koululaisille. Näyttelyn avajaiset kutsuvieraille järje- stetään 11. elokuuta kello 17.30- 19.30.

Luettelo ja lisätiedot

Butterfly-näyttelystä julkaistaan noin 80-sivun taidenäyttelylu- ettelo heinäkuussa. Se sisältää 18 taiteilijaesittelyä ja viisi tieteellistä artikkelia. Luettelon toimittajia ovat Rebekah Rousi, Toija Cinque ja Katey O’Sul- livan.

Näyttely on syntynyt apura- hoituksen ja kumppanuuksien turvin, joista Wasa Innovation Center on merkittävin. Näyttely on avoinna yleisölle 12.-31. elokuuta 2025 osana Wasa Future Festivalia Pukinkulman Gerbyntiellä 16 Vaasassa.

TAIDE

OLAVI LANU

Luonnon ja taiteen harmonia – Olavi Lanun ikuinen perintö Lahden sydämessä

LAHDEN Kariniemessä, Kariniemenmäen lehtimetsässä, sijaitsee yksi Suomen ainutlaatuisimmista taideelämyksistä. Lanu-puisto rakentui vuosina 1989–1992, kun Lahden kaupunki tilasi kuvataiteilija Olavi Lanulla yhteensä 12 veistosta. Tämä poikkeuksellinen kokonaisuus on enemmän kuin pelkkä veistospuisto – se on taiteilijan näkemys taiteen ja luonnon erottamattomasta yhteydestä.

Viipurilaisesta pojasta kansainväliseksi taiteilijaksi

Lennart Olavi Lanu, joka tunnetaan ystäviensä keskuudessa Ollina, syntyi ja kasvoi Viipurin maalaiskunnassa Viipurinlahden rannalla vuonna 1925. Hänen nuoruutensa sotavuosina muokkasi syvästi tulevan taiteilijan maailmankuvaa. Sodan aikana hän oppi betoniesteyksikössä palvellessaan betonivalun salaisuudet – taidot, jotka myöhemmin määrittivät hänen taiteellista ilmaisuaan.

Kuvanveistäjänä Lanun kansainvälinen läpimurto tapahtui Venetsian bienaalissa vuonna 1978, jossa hän esitteli teoksensa ”Elämää Suomen metsissä”. Tämä oli käännteentekevä hetki, jota pidettiin katalysaattorina taiteilijan koko myöhemmälle tuotannolle. Venetsiassa maailma näki ensimmäistä kertaa Lanun ainutlaatuisen näkemyksen taiteen integroitumisesta luontoon.

Taiteilijan filosofia toteutuu puistossa

Olavi Lanun veistospuisto sijaitsee Kariniemen puistossa, luonnon keskellä. Taiteilijan suunnitelmien mukaisesti hänen teoksensa sulautuvat maisemaan. Tämä ei ollut sattumaa, vaan tietoinen taiteellinen valinta. Taiteilijan tavoitteena oli myös, että aika ja luonto muovaisivat teoksia – käsite, joka poikkesi radikaalisti perinteisestä kuvanveistosta.

Teokset valmistuivat nopealla tahdilla, kolme veistosta vuodessa, mutta

jokainen niistä oli tarkkaan harkittu osa suurempaa kokonaisuutta. Veistokset valettiin betoniin Renkomäen sorakuopalla Lahden taideopiston opiskelijoiden avustuksella. Teoksissa käytettiin myös opiskelijoita malleina – menetelmä, joka toi teoksiin inhimillistä lämpöä ja aitoa yhteisöllisyyttä.

Kuiskauksia sammakoista ja ajan kulumisesta

Vuosien varrella puisto on kehittynyt juuri niin kuin Lanu sen suunnitteli. Veistokset ovat vuosien varrella peittyneet ja sulautuneet luontoon, kuten taiteilija toivoi. Lanun puistossa sammalen annetaan kasvaa veistoksissa, jolloin niistä tulee elävä osa metsäympäristöä.

Lanun teemoja ovat hänen humanoidihahmoparinsa, jotka syleilevät tai suutelevat, tai luonnonmuodot, kuten kivet, pajut ja kiertyneet puut. Teokset heijastavat rakkautta, yhteenkuuluvuutta ja luonnon voimaa – teemoja, jotka koskettavat jokaista kävijää. Talvella lumen peittämät veistokset sulautuvat ja tulevat osaksi ympäröivää maisemaa luoden oman tunnelmansa jokaiseen vuodenaikaan.

Kansainvälistä tunnustusta ja paikallista ylpeyttä

Lanulle on myönnetty professorin arvonimi, Vuoden lahtelainen (1987), Pro Finlandia -mitali ja lukuisia palkintoja sekä Suomessa että ulkomailla. Hän on yksi Suomen kansainvälisesti tunnetuimmista taiteilijoista, mutta syvästi juurtunut Lahteen.

Yksi Lahden ylpeyden aiheista on Kariniemessä sijaitseva Lanun puisto, jossa kaksitoista suurta veistosta yhdessä ympäröivän luonnon kanssa muodostavat harmonisen kokonaisuuden. Se ei ole vain nähtävyys, vaan paikka, joka kutsuu pohtimaan ihmiskunnan suhdetta luontoon ja aikaan.

Elävä perintö

Tänä vuonna tulee kuluneeksi sata vuotta Olavi Lanun syntymästä (1925–2015), ja hänen perintönsä elää vahvempana kuin koskaan. Hän mainitsi suosikkiharrastukseensa pyöräilyn ja luonnossa liikkumisen – arvot, jotka näkyvät selvästi hänen taiteessaan.

Lanu Park on osoitus siitä, miten taide voi rikastuttaa kaupunkiympäristöä ja

luoda merkityksellisiä elämyksiä. Se on paikka, jossa jokainen kävijä voi löytää oman tulkintansa taiteilijan visiosta – vision, jossa luonto ja ihmisyyden aika

ja ikuisuus, kauneuden etsintä ja sen löytäminen yhdistyvät harmoniseksi kokonaisuudeksi.

KAKSIKIELISYYS

Kaksikielisyys on hyväksi aivoillesi

KYKY PUHUA USEAMPAA kuin yhtä kieltä on pitkään yhdistetty kognitiivisiin, sosiaalisiin ja ammatillisiin etuihin. Viimeaikaiset neurotieteelliset tutkimukset ovat kuitenkin paljastaneet, että kaksikielisyys antaa myös merkittäviä neurologisia etuja, parantaa aivojen toimintaa, viivästyttää kognitiivista heikkenemistä ja jopa suojaa hermoston rappeutumissairauksilta, kuten Alzheimerin taudilta (Bialystok 2011, 229).

Tässä artikkelissa tarkastellaan kaksikielisyyskognitiivisia etuja psykologian, neurotieteen ja kielitieteen empiiristen tutkimusten pohjalta osoittaakseen, kuinka useiden kielten puhuminen muokkaa aivoja ja parantaa henkistä kestävyyttä.

Kyky puhua useampaa kuin yhtä kieltä on pitkään yhdistetty kognitiivisiin, sosiaalisiin ja ammatillisiin etuihin. Viimeaikaiset neurotieteelliset tutkimukset ovat kuitenkin paljastaneet, että kaksikielisyys antaa myös merkittäviä neurologisia etuja, parantaa aivojen toimintaa, viivästyttää kognitiivista heikkenemistä ja jopa suojaa hermoston rappeutumissairauksilta, kuten Alzheimerin taudilta (Bialystok 2011, 229). Tässä artikkelissa tarkastellaan kaksikielisyyskognitiivisia etuja psykologian, neurotieteen ja kielitieteen empiiristen tutkimusten pohjalta osoittaakseen, kuinka useiden kielten puhuminen muokkaa aivoja ja parantaa henkistä kestävyyttä.

Se, että kaksikielisyys hy-

Se, että kaksikielisyys hyödyttää terveyttämme – erityisesti kognitiivisia kykyjämme – on erityisen kiinnostavaa maassamme, jossa monilla ihmisillä on mahdollisuus olla aktiivisesti kaksikielisiä.

ödyttää terveyttämme – erityisesti kognitiivisia kykyjämme – on erityisen kiinnostavaa maassamme, jossa monilla ihmisillä on mahdollisuus olla aktiivisesti kaksikielisiä.

Kaksikielisyyskognitiiviset edut

1. Tehostettu toimeenpanotoiminto

Kaksikieliset yksilöt vaihtavat jatkuvasti kielten välillä, prosessi, joka aktivoi aivojen toimeenpanojärjestelmän. Tämä henkinen harjoitus vahvistaa kognitiivista joustavuutta, tarkkaavaisuuden säätelyä ja ongelmanratkaisutaitoja. Costan et al. (2008, 280) tutkimuksen mukaan ”kaksikieliset suoriutuvat yksikielisiä paremmin tehtävissä, jotka edellyttävät epäolennaisen tiedon estämistä ja tehtävien vaihtamista, mikä viittaa siihen, että kaksikielisyys parantaa toimeenpanomekanismeja.”

Neurokuvantamistutkimuk-

set tukevat näitä havaintoja ja osoittavat, että kaksikielillä on lisääntynyt harmaan aineen tiheys prefrontaalisessa aivokuoressa – aivojen alueella, joka vastaa päätöksenteosta ja itsesäätelystä (Abutalebi et al. 2012, 1056).

2. Viivästynyt kognitiivinen heikkeneminen ja dementia

Yksi kaksikielisyyskognitiivisista eduista on sen suojaava vaikutus ikään liittyvää kognitiivista heikkenemistä vastaan. Bialystok et al. (2007, 459) tutkimuksessa havaittiin, että kaksikielillä henkilöillä kehittyi Alzheimerin taudin oireita neljästä viiteen vuotta myöhemmin kuin yksikielillä, vaikka heillä oli samantasoinen aivopatologia.

Craikin et al. (2010, 1378) pitkittäistutkimus vahvisti nämä havainnot ja päätteli, että ”kaksikielisyys vaati jatkuva henkinen jongleeraus rakentaa kognitiivista

reserviä ja suojaa aivoja tehokkaasti hermoston rappeutumiselta”.

3. Parantunut muisti ja oppimiskyky

Kaksikielisyys parantaa työmuistia – kykyä säilyttää ja käsitellä tietoa mielessä – mikä on ratkaisevan tärkeää oppimisen ja ymmärtämisen kannalta (Morales et al. 2013, 225). Kaksikielisyys ympäristöissä kasvaneilla lapsilla on usein ylivoimainen metalingvistinen tietoisuus, jonka avulla he ymmärtävät paremmin kielioppisääntöjä ja kielen rakenteita (Kovács & Mehler 2009, 6556).

Neurologiset sopeutumiset kaksikielisyysaivoissa

1. Aivojen rakenteelliset muutokset

Kaksikielillä yksilöillä on lisääntynyt yhteys anteriorisessa cingulaarisessa aivokuoressa (ACC) ja vasemman alemmassa otsalohkossa, jotka liittyvät kielen hallintaan ja konfliktien rat-

kaisemiseen (García-Pentón et al. 2016, 118). Diffuusio-
tensorikuvantamisen (DTI)
tutkimukset paljastavat, että
kaksikielisillä on vankem-
pi valkoisen aineen eheys,
mikä osoittaa nopeampaa
hermoviestintää (Luk et al.
2011, 3942).

2. Parannettu neuroplas- tisuus

Useiden kielten oppiminen
ja käyttö edistää neuroplas-
tisuutta – aivojen kykyä
järjestäytyä uudelleen muo-
dostamalla uusia hermoyh-
teyksiä. Li et al. (2014, 8)
tutkimuksessa havaittiin,
että kaksikieliset eläkeläiset
ylläpitivät parempaa kog-
nitiivista toimintaa kuin yk-
sikieliset, mikä viittaa siihen,
että kaksikielisyys auttaa sä-
ilyttämään aivojen plastisuu-
den pitkälle vanhuuteen asti.

Sosiaaliset ja psykologiset hyödyt

Kognitiivisten etujen lisäksi
kaksikielisyys edistää suu-
rempaa empatiaa ja kulttuu-
rista sopeutumiskykyä. Fanin
et al. (2015, 120) tutkimus
osoittaa, että kaksikieliset

lapset ovat parempia otta-
maan näkökulmaa, koska
heidän on jatkuvasti navigoi-
tava erilaisissa kielellisissä ja
kulttuurisissa konteksteissa.
Lisäksi kaksikielisyys on
yhdistetty korkeampiin aka-
teemisiin saavutuksiin ja ura-
mahdollisuuksiin, koska mo-
nikielisillä yksilöillä on usein
ylivoimaiset ongelmanratka-
isutaidot ja sopeutumiskyky
(Dewaele & Wei 2013, 231).

Tieteellinen konsensus on
selvä: kaksikielisyys pa-
rantaa aivojen toimintaa,
hidastaa kognitiivista heik-
kenemistä ja parantaa hen-
kistä joustavuutta. Aivojen
rakenteellisista muutoksista
parempaan toiminnanohj-
aukseen useiden kielten pu-
humisen edut ulottuvat paljon
pelkkää viestintää pidemmäl-
le. Yhteiskuntien muuttuessa
yhä monikielisemmiksi kak-
sikielisen koulutuksen edi-
stäminen voisi olla tehokas
kognitiivisen terveyden ja
elinikäisen oppimisen väline.

LÄHDELUETTELO

Abutalebi, Jubin, et al. 2012.
"Bilingualism Tunes the Anterior
Cingulate Cortex for Conflict

Monitoring." *Cerebral Cortex*
22 (9): 1056–1064.

Bialystok, Ellen. 2011. "Res-
haping the Mind: The Bene-
fits of Bilingualism." *Can-
adian Journal of Experimental
Psychology* 65 (4): 229–235.

Bialystok, Ellen, et al. 2007.
"Bilingualism as a Protection
Against the Onset of Symptoms
of Dementia." *Neuropsycholo-
gia* 45 (2): 459–464.

Costa, Albert, et al. 2008. "The
Bilingual Advantage in Exe-
cutive Functioning: The Role
of Language Proficiency." *Bil-
ingualism: Language and Cog-
nition* 11 (2): 279–283.

Craik, Fergus I. M., et al. 2010.
"Delaying the Onset of Alzhei-
mer Disease: Bilingualism as
a Form of Cognitive Reserve."
Neurology 75 (19): 1378–1384.

Dewaele, Jean-Marc, and Li
Wei. 2013. "Is Multilingualism
Linked to a Higher Tolerance
of Ambiguity?" *Bilingualism:
Language and Cognition* 16 (1):
231–240.

Fan, Samantha P., et al. 2015.
"The Exposure Advantage: Ear-
ly Exposure to a Multilingual
Environment Promotes Effecti-
ve Communication." *Psycholo-*

gical Science 26 (7): 120–128.

García-Pentón, Lorna, et al.
2016. "The Neuroanatomy of
Bilingualism: How to Turn a
Hunch into a Fact." *NeuroIma-
ge* 113: 118–125.

Kovács, Ágnes Melinda, and
Jacques Mehler. 2009. "Cogni-
tive Gains in 7-Month-Old Bil-
ingual Infants." *Proceedings of
the National Academy of Scien-
ces* 106 (16): 6556–6560.

Li, Ping, et al. 2014. "Bilingu-
alism Enriches the Poor: En-
hanced Cognitive Control in
Low-Income Minority Child-
ren." *Psychological Science* 25
(2): 1–10.

Luk, Gigi, et al. 2011. "Li-
felong Bilingualism Maintains
White Matter Integrity in Older
Adults." *Journal of Neuroscien-
ce* 31 (46): 3942–3947.

Morales, Julia, et al. 2013.
"Working Memory Developme-
nt in Monolingual and Bilingual
Children." *Journal of Experimen-
tal Child Psychology* 114
(2): 225–237.

KULTTUURI

VAASA LITTFEST

Vaasa LittFest marraskuussa – kulttuurifestivaali, jota kannattaa odottaa

Pajtim Statovci. Foto: Ano Kurki / Otava

Kun marraskuun pimeys laskeutuu Vaasan ylle, kaupunki täyttyy jälleen valosta – kulttuurin, kirjallisuuden ja ajatustenvaihdon muodossa. Vasa LittFest, joka järjestetään 13.–15.11.2025, kokoaa yhteen kirjallisuuden ystävät, huippukirjailijat ja ajankohtaiset teemat ainutlaatuisiksi festivaaliviikonlopuksi.

Vuoden 2025 tema on Raja(t). Se avaa keskustelua fyysisistä, kulttuurisista, kielellisistä ja mielen sisäisistä rajoista – mutta ennen kaikkea niiden ylittämisestä. Kirjallisuus on kautta aikojen liikkunut rajoja pidemmälle, ja juuri se on LittFestin ydintä tänä vuonna.

Ensimmäisten julkistettujen

vieraiden joukossa on useita kotimaisia ja pohjoismaisia tähtinimiä. Finlandia-palkittu Pajtim Statovci tuo festivaaleille viimeisimmän teoksensa *Lehmä* synnyttää yöllä (2024), josta on tullut kansainvälinen menestys. Teoksen käännösoikeudet on myyty mm. Yhdysvaltoihin, Saksaan ja Italiaan. Statovcin aiemmat romaanit, kuten *Kissani* Jugoslavia ja *Bolla*, ovat lumonneet sekä kriitikot että lukijat.

Ruotsista saapuu *Mika-el Niemi*, joka tunnetaan parhaiten August-palkitusta teoksestaan *Populärmusik från Vittula* (2000). Niemi on tarinankerronnan mestari, joka kuvaa elämää Tornionlaaksossa, kolmen kulttuurin risteyksessä. Hänen tuorein romaaninsa *Sten i siden* on sukuromaani, joka sijoittuu pohjoisen karuihin maise-

miin.

Monipuolinen taiteilija *Laura Malmivaara* puolestaan esiintyy yhdessä Vaasan kaupunginorkesterin ja säveltäjä Arttu Takalon kanssa. Esitys yhdistää kirjallisuutta, musiikkia ja näyttämötaidetta. Malmivaara esittää otteita romaanistaan *Iltatähti säestyksen kera* – harvinaisen yhdistelmä kirjallista ilmaisua ja elävää musiikkia.

Kirjailijavieraiden joukossa on myös folkloristi ja *Metsän kansa* -sarjan luoja Mikko Kamula, joka kertoo Suomen historiallisista rajoista. Kamulan historialliset romaanit ammentavat suomalaisesta kansanperinteestä ja vievät lukijan 1400-luvun rajamaille. Sarjan uusin osa *Pohjolan neito* ilmestyi tänä vuonna.

Tietokirjailija ja tiedetoimittaja Marcus Rosenlund tarkastelee festivaaleilla maapallon rajoja. Hänen kirjoissaan liikutaan sääilmiöiden, avaruuden ja mikromaailman rajoilla. Uusimmassa teoksessaan *Rosenlund pureutuu maanalaan* – siihen, mitä löytyy pinnan alta.

Tunnelma ei ole kuitenkaan pelkästään vakava. Lavalle nousee myös suosittu *mur-elyyrikko* ja kirjailija Heli Laaksonen, jonka esitys nähdään Vaasan kaupungintalossa. Laaksosen lämmin huumori ja luontorakkaus näkyvät hänen runoissaan ja

proosassaan – kuten teoksissa *Pulu uis* ja *Luonnos*.

Yksi festivaalin erikoisiltoista vie kuulijat mystiikan ja rikoshistorian maailmaan. Kirjailijapari Tiina ja Marko Hautala haastattelevat uskontotieteilijä Tuomas Äystötä, jonka true crime -henkinen teos *Paholaisen perilliset* (2025) käsittelee satanismipaniikin historiaa. Illan paneelissa myyttien ja magian maailmaan sukeltavat myös etnologi ja kirjailija Jenna Kostet, tunnettu nykynöitä Kuparikettu sekä kirjailija ja käsityöläinen Riina Peltonen, joka on tutkinut Pohjanmaan taika- paikkoja.

– Ohjelma antaa mahdollisuuden pohtia identiteettiä, politiikkaa, historiaa ja yhteiskuntaa sekä yksilöllisestä että globaalista näkökulmasta. Haluamme herättää keskustelua myös kirjallisuuden ulkopuolella, sanoo kulttuurituottaja Ilkka Nyqvist.

Vasa LittFest ei ole vain kirjallisuustapahtuma – se on kohtaamispaikka, jossa rajat ylitetään ajatuksin, kielellisesti ja sukupolvien välillä. Tapahtuman koko ohjelma julkaistaan syksyn aikana osoitteessa vasa.fi/littfest.

Vaasa LittFest 2025 – festivaali, joka ylittää rajat ja yhdistää ihmiset.

VAASAN YLIOPISTO

VAASAN YLIOPISTO JA VAMK

Vaasan Yliopisto ja VAMK ovat vahvat ja kilpailukykyiset - yhdessä

Vaasan yliopisto ja Vaasan ammattikorkeakoulu (VAMK) ovat ottaneet merkittävän askeleen kohti yhteistä tulevaisuutta – uusi korkeakoulukonserni on nyt virallisesti perustettu.

Tämä historiallinen yhdistyminen vahvistuu 70 prosentin yliopiston omistuosuudella VAMK:ssa, jolloin Vaasan kaupungin osuus on 30 prosenttia. Molemmat opilaitokset säilyttävät nimensä, mutta uusi konserniniimi julkistetaan syksyllä.

Tämä strateginen liike luo Pohjanmaalle vahvan, kansainvälisesti kilpailukykyisen korkeakoulu-yhteisön, joka vastaa osaajapulaan ja vahvistaa tutkimuksen vaikuttavuutta. Yhteistyö ei ole uutta – korkeakoulut ovat jo pitkään tehneet tiivistä yhteistyötä erityisesti tekniikan alan opetuksessa, Technobothnian laboratorioden ja Tritonia-kirjaston kautta.

”Tavoitteemme on luoda kansainvälisesti merkittävä korkeakoulukokonaisuus,

joka tarjoaa opiskelijoille joustavia opintopolkuja ja laadukkaita oppimisympäristöjä aina tohtorikoulutukseen asti,” sanoo Vaasan yliopiston rehtori Minna Martikainen.

Uusi konserni tähtää alueelliseen, kansalliseen ja kansainväliseen vaikuttavuuteen. Resursseja hyödynnetään tehokkaammin, tutkimusryhmiä vahvistetaan ja yhteistyötä yritysten kanssa tiivistetään. ”Kehitämme tutkimusinfrastruktuuria, mikä vahvistaa myös Suomen vientipotentiaalia,” korostaa

VAMK:n toimitusjohtaja Hannu Vahtera.

Tämä yhdistyminen ei ole vain hallinnollinen muutos – se on strateginen investointi tulevaisuuteen, jossa koulutus, tutkimus ja työelämä kohtaavat entistä tehokkaammin.

Kuva: Vaasan yliopiston ja VAMKin kampusalue Palosaaressa. Kuva Vaasan yliopisto. Kuva vapaasti käytettävissä.

WASA FUTURE FESTIVAL

Vaasan yliopisto monipuolisesti mukana Wasa Future Festivalilla 11.–16.8.2025

Elokuussa järjestettävästä Wasa Future Festivalista on tulossa suurempi ja kansainvälisempi kuin koskaan aiemmin. Vaasan yliopisto on jälleen vahvasti mukana festivaalin ohjelmassa koko viikon ajan 11.–16.8.2025.

Tapahtuma tarjoaa runsaasti sisältöä tieteestä, energiasta, teknologiasta, taiteesta ja yhteiskunnallisista kysymyksistä kiinnostuneille.

Festivaalin pääteemoja vuonna 2025 ovat ympäristö, innovaatiot ja energia. Monipuolinen ohjelma koostuu luennoista, paneelikeskusteluista, näyttelyistä, seminaareista ja työpajoista. Tapahtuman keskuspaikkana toimii Wasa Innovation Center (Gerbyntie 16), mutta ohjelmaa järjestetään myös muualla, kuten Vaasan yliopistolla ja Tritoniassa.

Kestävä kehitys, tiede ja taide kohtaavat

Festivaaliviikon avaa maanantaina 11.8. keskustelutalouselämys, jossa pureudutaan ylikulutuskulttuuriin, ilmastomuutokseen ja luontokadon ratkaisuihin. Illalla avataan myös näyttävä Butterfly-näyttely, joka yhdistää taiteen, tieteiden ja teknologian. Näytellyssä tarkastellaan globaaleja vuorovaikutussuhteita ihmisten, teknologian ja ympäristön välillä.

Tiistaina 12.8. Vaasan yliopisto on vahvasti esillä heti aamusta, kun rehtori Minna Martikainen, hallituksen puheenjohtaja Mari Kiviniemi ja vararehtorit Mika Grundström, Martin Meyer ja Tanja Risikko avaavat päivän. Keskusteluissa ovat mukana

myös energia-alan asiantuntijat Jan Segerstam ja Kimmo Kauhaniemi. Samana päivänä järjestetään monialainen Butterfly Symposium, jossa käsitellään kestävyyttä digitalisaatiossa, energiassa ja liiketoiminnassa. Puhujina ovat muun muassa arkkitehdit Juhani Risku ja Anne Stenros.

Muita tiistain teemoja ovat tekoäly, alueelliset energiajärjestelmät, kasvihuonekaasupäästöt sekä yhteiskunnan resilienssi. Päivä huipentuu kansainväliseen Thought Leaders Roundtable -keskusteluun energiasiirtymästä sekä kiinnostavaan paneeliin populismin vetovoimasta ja johtajuudesta, jossa mukana ovat mm. professori Esa Hyryläinen, Mari Kiviniemi ja journalisti Olli Seuri.

Avaruutta, nuoria ja valottomia elämyksiä

Keskiviikkona 13.8. festivaalin teemana on energia ja teknologia. Päivä alkaa Space Day -tapahtumalla, jonka järjestävät

European Space Agency Business Incubation Center ja ESA PhiLab. Nuorille suunnattu Butterfly Immersive Learning Experience tarjoaa elämyksellisen tavan tutkia tulevaisuuden ilmiöitä Rebekah Rousin johdolla. Illalla koetaan tunnelmallinen Lights-off experience, jossa taideteoksia ja esityksiä koetaan ilman sähkönvaloa.

Kohti pohjoista innovaatiota Torstaina 14.8. pureudutaan Pohjoismaiden mahdollisuuksiin houkutella investointeja. Vaasan yliopiston ja Boreniuksen järjestämässä paneelissa keskustellaan siitä, kuinka Suomesta tehdään johtava kansainvälinen sijoituskohde. Keskustelijoina ovat mm. ministeri Joakim Strand, Casper Herler ja Minna Martikainen.

Samana iltana Butterfly-näyttely on avoinna normaalia pidempään osana Vaasan Taideteiden yötä. Lisäksi Tritoniassa avataan australialaisen Katey O'Sullivanin taidenäyttely.

Kulttuuria ja hyvinvointia

Perjantaina 15.8. festivaali jatkuu uuden pohjoismaisen kulttuurin ja hyvinvoinnin merkeissä. Ohjelmassa on muun muassa virtuaalitodellisuuteen perustuvia työhyvinvointipelejä ja luokkia. Viikonlopun ohjelma varmistuu myöhemmin.

Yliopisto rakentamassa kestävämpää tulevaisuutta

Wasa Future Festivalin tavoitteena on yhdistää eri alojen osaajia ja etsiä ratkaisuja yhteiskunnan suuriin haasteisiin. Vaasan yliopiston osallistuminen ilmentää sen strategista tavoitetta olla aktiivinen toimija aluekehityksessä ja globaalissa muutoksessa.

Ajantasainen ohjelma ja lisätiedot löytyvät Wasa Future Festivalin verkkosivuilta: [wasafuturefestival.fi](https://www.wasafuturefestival.fi)

KUVA Vaasa Futurefestival 2023

LÄHDE: Vaasan Yliopisto

VERKOSSA OPISKELU

TEKOÄLYKURSSI

VAMK ja Vaasan Yliopisto tarjoaa tekoälykursin yrittäjille ja muillekin – Maksuton verkkokurssi avaa tekoälyn mahdollisuudet liiketoiminnassa

Tekoäly (AI) on muuttamassa yritysten toimintatapoja nopeampaa tahtia kuin koskaan aiemmin. Sen avulla voidaan automatisoida rutiinitehtäviä, parantaa asiakaspalvelua ja jopa luoda kokonaan uusia liiketoimintamalleja.

Mutta miten pk-yritykset ja yksittäiset yrittäjät voivat hyödyntää tekoälyä käytännössä? Vaasan ammattikorkeakoulu (VAMK) ja Vaasan yliopisto tarjoavat nyt ratkaisun: maksuttoman verkkokurssin, joka auttaa tunnistamaan tekoälyn mahdollisuudet omassa liiketoiminnassa.

Tekoäly ei ole enää tulevaisuutta – se on täällä nyt

AI2Business-hankkeen uusi verkkokurssi on suunnattu erityisesti pk-yrityksille, yrittäjille ja kaikille, jotka haluavat oppia, miten tekoälyä voidaan hyödyntää liiketoiminnan kehittämisessä. Kurssi tarjoaa käy-

tännönläheistä tietoa ilman, että osallistujilta vaaditaan syvällistä teknistä osaamista.

”Yritykset kaipaavat konkreettista tietoa tekoälyn hyödyntämisestä. Tavoitteenamme on vauhdittaa tekoälykyvykkyyden rakentumista,” sanoo AI2Business-hankkeen projektipäällikkö Sanna Peltonen VAMK:sta.

Kurssi on saatavilla englanniksi, ja sen voi suorittaa täysin omaan tahtiin. Tämä tekee siitä erityisen joustavan vaihtoehdon kiireisille yrittäjille ja työntekijöille.

Miten tekoäly muuttaa liiketoimintaa?

Monet yritykset näkevät tekoälyn pelkästään työkalujen automatisoinnin välineenä, mutta sen merkitys on paljon laajempi. ”Tekoäly ei ainoastaan tehosta prosesseja, se muuttaa liiketoimintalogiikkaa,” korostaa Vaasan yliopiston professori Marko Kohtamäki.

Kurssilla käsitellään tekoälyä kolmesta eri näkökulmasta:

Liiketoiminta – Miten tekoäly voi tuoda kilpailuetua?

Teknologia – Mitä sovelluksia on olemassa?

Muotoilu – Miten tekoälyratkaisut voidaan suunnitella käyttäjäystävällisiksi?

”Tekoälyn hyödyntämisessä ei ole kyse vain teknologiasta. Jos ratkaisu ei palvele käyttäjää, se jää helposti irralliseksi,” muistuttaa Peltonen.

Käytännön esimerkit: Miten yritykset jo hyödyntävät tekoälyä?

Kurssilla esitellään kolme konkreettista yritysälähtöistä tekoälykokeilua, jotka havainnollistavat tekoälyn käyttöä eri liiketoiminnan osa-alueilla:

Dokumenttien käsittely – Automaattinen tiedonlouhinta ja raporttien luonti.

Hintojen ennustaminen – Dynaamiset hinnoittelumallit markkinatilanteen mukaan.

Tuotannon laadunvalvonta – Koneoppimisen avulla voidaan havaita virheet reaaliajassa.

”Nämä kokeilut perustuvat yritysten todellisiin tarpeisiin ja näyttävät, miten tekoälyä voidaan soveltaa eri toimialoilla,” kertoo Vaasan yliopiston apulaisprofessori Jani Boutellier.

Miten osallistua maksuttoman kurssiin?

Kurssi on tällä hetkellä pilotointivaiheessa, ja siihen voi osallistua ilmaiseksi. Se sopii erityisesti pk-yritysten työntekijöille ja johtajille, mutta kaikille aihe-

esta kiinnostuneille.

Osallistuminen on helppoa:

Rekisteröidy kurssille AI2Business-hankkeen Moodle-alustalla: <https://moodle.muova-digital.net/mod/page/view.php?id=680>

Opiskele omaan tahtiin – materiaali on saatavilla 24/7.

Saat todistuksen suorituksesta, jolla voit osoittaa osaamistasi.

Kurssi on osa EU-rahoitteista AI2Business-hanketta, ja osallistujia pyydetään rekisteröitymään myös hankkeen seurantarjestelmään. Tämä auttaa mittaamaan tekoälykoulutuksen vaikuttavuutta Suomessa.

”Osallistujan ei tarvitse huolehtia yksityiskohdista – ohjaamme jokaista vaiheessa,” vakuuttaa Peltonen.

Tekoäly on tulevaisuutta – ota siitä kiinni jo nyt

Tekoäly tarjoaa yrityksille valtavia mahdollisuuksia, mutta sen hyödyntäminen edellyttää ymmärrystä siitä, miten se sopii omaan liiketoimintaan. Tämän kurssin avulla yritykset voivat ottaa ensimmäiset askeleet tekoälyn maailmaan ilman suuria investointeja.

Onko sinulla yritys, joka haluaa pysyä kehityksen kärjessä? Ilmoittaudu nyt ja aloita oppiminen!

*AI2Business-hanke on osa Euroopan unionin rahoittamia hankkeita, ja sen tavoitteena on edistää pk-yritysten tekoälyosaamista. Lisätietoja hankkeesta: VAMK:n verkkosivut.

TERVEYDENHOITO

KESTÄVÄ TERVEYDENHUOLTO

Omalääkäri ja omahoitaja on terveydenhuollon avain

Terveydenhuollon ammattilaiset näkevät omalääkäri- ja omahoitajamallin keskeisenä ratkaisuna kansalaisten luottamuksen palauttamiseksi horjuvaan terveydenhuoltojärjestelmään.

Kestävä terveydenhuolto -verkon tuoreen selvityksen mukaan pysyvä hoitosuhde mahdollistaisi potilaan yksilöllisemmän kohtaamisen ja hoidon jatkuvuuden parantamisen.

Suomalaisten luottamus terveydenhuoltoon on romahtanut huolestuttavasti viime vuosina. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n Terve Suomi -raportin mukaan vuonna 2024 vain noin puolet suomalaisista luotti terveyspalveluihin, kun vuonna 2020 vastaava osuus oli vielä 76 prosenttia.

Terveydenhuollon tutkimusyhtiö NHG:n touko-kesäkuussa 2025 toteuttamaan kyselyyn vastasi 580 terveydenhuollon ammattilaista. Tutkimusjohtaja Riikka-Leena Leskelän mukaan luottamuksen vahvistaminen edellyttää korjauksia sekä järjestelmän että arjen tasolla.

Pysyvä hoitosuhde ratkaisuna

Useat ammattilaisvastaajat pitivät tärkeimpänä ratkaisuna pysyvää hoitosuhdetta. Malli, jossa omalääkäri ja -hoitaja toimivat työparina, nähtiin keinona turvata hoidon jatkuvuutta ja laatua. Omalääkäri- ja -hoitajamallia kannatettiin vastaajien taustasta riippumatta, ja sen uskottiin mahdollistavan paremmin potilaan yksilöllisen ja kiireettömän kohtaamisen.

Lääkäriliitto on esittänyt kunnianhimoisen tavoitteen: vuoteen 2030 mennessä jokaiselle

suomalaiselle taataan omalääkäri, johon saa helposti yhteyden ja jonka vastaanotolle tarvittaessa pääsee kahdessa viikossa. Tavoitteen saavuttaminen vaatii välitöntä toimeenpanon käynnistämistä.

Luottamusta horjuttavat pitkät odotusajat

Selvityksen mukaan kansalaisten luottamusta terveydenhuoltoon kohtaan horjuttavat erityisesti pitkät odotusajat, resurssien puute ja kokemus huonosta kohtelusta. Vastaajat korostivat tarvetta nopeampaan ajanvaraukseen, hoitoon pääsyyn ja hoidon jatkuvuuteen – samoihin asioihin, joista kansalaiset olivat Terve Suomi -raportissa huolissaan.

Hoitopolkujen tulisi olla selkeitä, hyvin kuvattuja ja edetä johdonmukaisesti. Niistä tulisi viestiä riittävästi ja niiden tulisi olla helposti kenen tahansa löydettävissä. Riittävät henki-

löstöresurssit nähtiin avaimena ammattilaisten työkuorman hallintaan ja jaksamiseen.

Henkilökohtainen kohtaaminen säilytettävä

Vaikka digipalvelut tarjoavat monille tehokkaita kanavia hoidon järjestämiseen, vastaajat korostivat tarvetta säilyttää henkilökohtaisen kohtaamisen mahdollisuus – erityisesti iäkkäille tai erityistä tukea tarvitseville. Monimuotoiset palvelumallit nähtiin ratkaisuna, jolla voidaan huomioida erilaiset tarpeet.

Ammattilaiset näkivät parannettavaa myös potilaan kohtaamisessa. Vastauksissa korostui halu kohdata potilas yksilönä, ei vain tapauksena, ja kohtaamisoin toivottiin myös lisää aikaa.

Universaali järjestelmä vahvistaisi luottamusta

Professori Heikki Hiilamo Helsingin yliopistosta ehdottaa ratkaisuksi universaalia terveydenhuoltojärjestelmää, joka

palvelee kaikkia suomalaisia tasapuolisesti. Universaalilla järjestelmällä hän tarkoittaa sitä, että verorahoilla kustannetaan samantasoisia palveluita kaikille, ilman eriarvoisia kategorioita.

Julkinen terveydenhuolto lisää kansalaisten luottamusta ja on pitkällä aikavälillä myös taloudellisesti kestävin tapa järjestää palvelut, Hiilamo tiivistää. Lisäksi järjestelmään tarvitaan kannustimia, jotka palkitsevat sairauksien ehkäisemisestä, eivät vain niiden hoitamisesta.

THL:n johtava tutkija Liina-Kaisa Tynkkynen korostaa, että luottamuksen heikkeneminen on otettava vakavasti. Hänen mukaansa on tärkeää kuunnella paremmin niin kansalaisia kuin terveydenhuollon ammattilaisia, kun mietitään seuraavia askelia kansallisen ja alueellisen terveydenhuollon uudistamisessa.

ASTRONOMIA

ASTRONOMIA

3I/ATLAS, syksyinen vieras ulkoavaruudesta

Tähtitieteilijät ovat löytäneet merkittävän taivaallisen vierailijan, joka on matkustanut miljardeja kilometrejä ja mahdollisesti miljoonia vuosia päästäkseen aurinkokuntaamme.

Komeetta 3I/ATLAS, jonka NASAn rahoittama ATLAS-teleskooppijärjestelmä löysi ensimmäisen kerran 1. heinäkuuta 2025 Chilessä, on vasta kolmas tunnettu tähtienvälinen kohde, joka on koskaan havaittu.

Termi ”tähtienvälinen ” viittaa tähtien väliseen valtavan tilaan, jossa esineet voivat ajelehtia ikuisuuksia kylmässä pimeydessä ennen kuin toisen tähtijärjestelmän painovoima vangitsee ne. Toisin kuin komeetat, jotka ovat peräisin aurinkokunnastamme ja seuraavat ennustettavia elliptisiä kiertoratoja Auringon ympäri, 3I/ATLAS seuraa sitä, mitä tähtitieteilijät kutsuvat hyperboliseksi kiertoradaksi – mikä tarkoittaa, että se kulkee aurinkokuntamme läpi kerran ja jatkaa matkaansa avaruuteen, eikä koskaan palaa.

”Tämä komeetta tulee selvästi aurinkokuntamme ulkopuolelta”, selittää kohteen kiertorataa tutkivat NASAn tutkijat.

Kun seuraamme sen lentorataa taaksepäin, on selvää, että 3I/ATLAS on matkustanut tähtienvälisen avaruuden halki poikkeuksellisen kauan ennen kuin se saapui tänne.

Komeetan löytäminen alkoi itse asiassa useita viikkoja ennen kuin se virallisesti tunnistettiin. Arkistohavainnot useista ATLAS-teleskoopeista ympäri maailmaa ja Kalifornian Palomar-observatorion Zwicky Transient Facilitystä paljastivat, että kohde oli ollut näkyvissä jo 14. kesäkuuta 2025. Löytöhetkellä 3I/ATLAS oli noin 410 miljoonan kilometrin päässä Auringosta, Jupiterin kiertoradan alueella.

Tämän vierailijan tekee erityisen kiehtovaksi sen nopeus ja alkuperä. Tähtienvälinen komeetta syöksyy avaruuden halki noin 137 000 kilometrin tuntinopeudella, nopeus, joka kasvaa lähestyessään Aurinkoa. Tähtitieteilijät ovat todenneet, että 3I/ATLAS lähestyi aurinkokuntaamme Jousimiehestä, tähdistöstä, joka osoittaa galaksimme keskustaan, Linnunrataan.

Komeetan nimeäminen noudattaa vakiintuneita tähtitieteellisiä käytäntöjä. ”3” osoittaa, että se on kolmas tunnettu täh-

tienvälinen kohde ’Oumuamuan (löydetty vuonna 2017) ja 2I/Borisovin (löydetty 2019) jälkeen. Nimitys ”I” merkitsee sen nimenomaan tähtienväliseksi, kun taas ”ATLAS” kunnioittaa sen löytänyttä kartoitusteleskooppijärjestelmää.

Toisin kuin edeltäjänsä ’Oumuamua, joka näytti enemmän asteroidilta, 3I/ATLASilla on selkeitä komeetan ominaisuuksia. Tähtitieteilijät voivat havaita sen aktiivisen ytimen kooman ympäröimänä – kirkkaan kaasuja pölypilven, joka muodostuu, kun komeetan jäinen pinta alkaa haihtua lisääntyvän auringon säteilyn vaikutuksesta. Tämä toiminta vahvistaa, että 3I/ATLAS sisältää haihtuvia aineita, jotka ovat selvinneet pitkästä matkastaan tähtienvälisen avaruuden jäisessä tyhjiössä.

Komeetta ei aiheuta uhkaa maapallolle. Sen lähin lähestyminen planeettaamme on noin 1,8 tähtitieteellisen yksikön päässä – noin 170 miljoonan mailin päässä. 30. lokakuuta 2025 3I/ATLAS saavuttaa lähimmän pisteensä Aurinkoa noin 1.4 tähtitieteellisessä yksikössä, juuri Marsin kiertoradalla, ennen kuin se alkaa poistua aurinkokunnastamme.

Tähtitieteilijät ympäri maail-

maa kilpailevat tutkiakseen tätä kosmista aikakapselia niin kauan kuin voivat. Komeetan pitäisi pysyä maanpäällisten teleskooppien näkyvissä syyskuuhun 2025 asti, minkä jälkeen se kulkee liian läheltä Aurinkoa turvallista havainnointia varten. Se ilmestyy uudelleen Auringon toiselle puolelle joulukuun 2025 alkuun mennessä, mikä tarjoaa viimeisen mahdollisuuden yksityiskohtaiseen tutkimukseen.

Tutkijat ovat erityisen kiinnostuneita komeetan koostumuksen analysoinnista, mikä voisi antaa tietoa muiden tähtijärjestelmien muodostumisprosesseista. 3I/ATLASin kemiallinen allekirjoitus saattaa paljastaa yksityiskohtia sen alkuperäisestä tähtien naapurustosta ja olosuhteista, jotka sinkosivat sen tähtienväliseen avaruuteen miljoonia tai miljardeja vuosia sitten.

Kun tämä syksyn vierailija jatkaa lyhyttä matkaansa kosmisen naapuruston läpi, se toimii muistutuksena galaksimme dynamisesta luonteesta, jossa esineet voivat kulkea tähtien välisiä valtavia etäisyyksiä tarjoten meille toisinaan välähdyksiä laajempaan maailman-kaikkeuteen aurinkokuntamme rajojen ulkopuolella.

Lähde: NASA

WAASAN PÄIVÄLEHTI
Nr 23 Sunnuntaina, 8 kesäkuuta, 2025
ISSN 2954-243X
Kaupunginteatterin vuosi
Uusi aikakausi painonhallinnassa
Mustasaari on halvin mökkeilykunta
Inkeri Julkunen Pohjanmaan museossa
Guillain-Barre
Finlandia-näyttely

WAASAN
PÄIVÄ-
LEHTI

Waasan Päivälehti

Tervetuloa sanomalehtien uudelle aikakaudelle! Sano terveisiä Waasan Päivälehdelle– älykkäälle uutislähteelle, jota voit lukea missä tahansa ja joka pitää sinut hyvin orientoituneena.

Joten mikä on Waasan Päivälehti? No, se on viikoittainen annoksesi uutisia, tietoa, naurua, oivalluksia ja kaikkea muuta, mikä tekee elämästäsi hieman viisaampaa ja hauskeempaa. Ja paras kaikista? Se on ilmainen! Aivan, luit oikein. Ei piilomaksuja, ei tilauksia. Uskomme, että uutisten pitäisi olla kaikkien saatavilla, olitpa rannalla Thaimaassa tai suosikkikahvilassasi nurkan takana.

Me Waasan Päivälehdessä tiedämme, että suomalaiset rakastavat kahviaan. Joka sunnuntaiaamu voit nauttia suosikkikahvistasi ja samalla päivittää itsesi maailman tapahtumista. Ota siis kahvikuppi esiin, istu mukavasti ja lue.

Maaailmassa, joka on täynnä tylsiä uutisia, lehtemme tarvitaan piristämään päivää. Tervetuloa Waasan Päivälehteen - teemme uutisista helpommin nauttavia!

www.vpress.ovh

UKRAINA

UKRAINE PRESIDENT

The Answer to the Ukrainian Territorial Question Already Is in the Constitution of Ukraine, No One Will Deviate From This – and No One Will Be Able To – Address by the President

9 August 2025 - 08:47

Fellow Ukrainians!

President Trump announced preparations for his meeting with Putin in Alaska. Very far away from this war, which is raging on our land, against our people, and which anyway can't be ended without us, without Ukraine.

Putin did not believe in our people and therefore made the hopeless decision to try to take Ukraine. This was his main mistake – not taking Ukrainians into account. I believe in our people. Ukrainians are strong. Ukrainians defend what's theirs.

Many in the world have sided with Ukraine during the war. Even those who are with Russia know that Russia is doing evil. Of course, we will not reward Russia for what it has perpetrated.

The Ukrainian people deserve peace. But all partners must understand what a dignified peace is. This war must be brought to an end – and Russia must end it. Russia started it and is dragging it out, ignoring all deadlines, and that is the problem, not something else.

The answer to the Ukrainian territorial question already is in the Constitution of Ukraine. No one

will deviate from this – and no one will be able to. Ukrainians will not gift their land to the occupier.

Ukraine is ready for real decisions that can bring peace. Any decisions that are against us, any decisions that are without Ukraine, are at the same time decisions against peace. They will not achieve anything. These are stillborn decisions. They are unworkable decisions. And we all need real and genuine peace. Peace that people will respect.

We are ready to work together with President Trump, together with all our partners for real and, most importantly, lasting peace.

A peace that will not collapse because of Moscow's desires.

I thank all our people for being together. Ukraine is. I thank all our soldiers for preserving our independence. Stand firm, this is our land, we are Ukraine.

Glory to Ukraine!

COPYRIGHT: The Presidential Office of Ukraine. All materials featured on this site are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International. The use of any materials posted on the website is permitted provided you link to www.president.gov.ua regardless of full or partial use of materials.

ETYK

Helsingin hengen kymmenen periaatetta - ja Venäjä nyt

VUONNA 1975 allekirjoitetut Helsingin sopimukset olivat kylmän sodan aikaisen diplomatian virstanpylväs, ja ne määrittivät kymmenen periaatetta ohjaamaan osallistujavaltioiden välisiä suhteita. Vaikka nämä periaatteet eivät ole oikeudellisesti sitovia, niiden tarkoituksena oli luoda puitteet rauhanomaiselle rinnakkaiselolle.

Ne olivat Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (Etyj) edeltäjän Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin (ETYK) kulmakivi. Sopimusten henki, jota usein kutsutaan ”Helsingin hengeksi”, oli si-

toutuminen vuoropuheluun, suvereniteetin kunnioittamiseen ja riitojen rauhanomaiseen ratkaisemiseen.

Kymmenen periaatetta ovat:

Suvereeni tasa-arvo: Kaikki valtiot ovat tasa-arvoisia ja niillä on samat oikeudet.

Väkivallalla uhkaamisesta tai voimankäytöstä pidättäytyminen: Valtioiden ei pitäisi käyttää tai uhata käyttää voimaa toisiaan vastaan.

Rajojen loukkaamattomuus: Valtioiden välisiä rajoja on kunnioitettava.

Valtioiden alueellinen koskemattomuus: Jokaisen valtion aluetta tu-

lee kunnioittaa ja suojella.

Riitojen rauhanomainen ratkaiseminen: Konfliktit tulee ratkaista rauhanomaisin keinoin.

Sisäisiin asioihin puuttumattomuus: Yhdenkään valtion ei pitäisi puuttua toisen sisäisiin asioihin.

Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittaminen: Tähän sisältyy ajatuksen-, omantunnon-, uskonnon- ja vakaumuksenvapaus.

Kansojen yhtäläiset oikeudet ja itsemääräämisoikeus: Kaikilla kansoilla on oikeus päättää omasta poliittisesta asemastaan.

Valtioiden välinen yhteistyö: Val-

tioiden olisi tehtävä yhteistyötä eri aloilla.

Kansainvälisen oikeuden mukaisen velvoitteiden täyttäminen vilpittömässä mielessä: Valtioiden olisi pidettävä kiinni kansainvälisen oikeuden mukaisista sitoumuksistaan.

Näillä periaatteilla oli kaksi merkitystä: ne loivat perustan kahden vastakkaisen ryhmittymän väliselle vuoropuhelulle ja mikä tärkeintä, ne avasivat Neuvostoliiton ihmisoikeusaktivisteille ja toisinajattelijoille mahdollisuuden vaatia hallituksiltaan vastuuta.

Venäjän toimet: systemaattinen rikkomus

Venäjän federaation toimet sen hyökkäyksen jälkeen Ukrainaan vuonna 2014 ja erityisesti sen täysimittainen hyökkäys vuonna 2022 merkitsevät kaikkien näiden kymmenen periaatteen järjestelmällistä ja kattavaa hylkäämistä.

Suvereeni tasa-arvo ja puuttumattomuus: Hyökkäämällä Ukrainaan Venäjä ei ole vain kieltänyt Ukrainan suvereenia tasa-arvoa, vaan on aktiivisesti puuttunut sen sisäisiin asioihin pyrkien sanelemaan sen poliittisen tulevaisuuden ja alueelliset rajat. Itse hyökkäys on näiden periaatteiden kieltämistä.

Väkivallalla uhkaamisesta tai voimankäytöstä pidättäytyminen: Sotilaallisen voiman laajamittainen käyttö on räikein tämän periaatteen rikkomus. Venäjän hyökkäys on suora ja provosoimaton sota. The Helsinki Accords were not just a list of principles; they were a collective act of will, a shared commitment to building a more secure and humane Europe. Russia's actions demonstrate that this shared commitment has been unilaterally abandoned. The bombing of Kyiv during the conference serves as a brutal and undeniable statement from Moscow: the "Helsinki Spirits" are, for them, nothing more than empty words on a piece of paper, to be ignored and even mocked with deadly force. The conference, therefore, becomes not

a celebration of a legacy, but a wake for a lost ideal.

Rajojen loukkaamattomuus ja alueellinen koskemattomuus: Krimin laiton liittäminen vuonna 2014 ja myöhemmin julistettu Donbassin, Hersonin ja Zaporizžjan alueiden liittäminen ovat suoria hyökkäyksiä Ukrainan alueellista koskemattomuutta ja sen kansainvälisesti tunnustettujen rajojen loukkaamattomuutta vastaan. Nämä toimet ovat suora haaste sodanjälkeiselle eurooppalaiselle järjestykselle, jota Helsingin sopimukset pyrkivät lujittamaan.

Kiistojen rauhanomainen ratkaiseminen: Venäjän päätös ratkaista epäkohtansa Ukrainan kanssa sotilaallisin voimin diplomaattisten kanavien sijaan on riitojen rauhanomaisen ratkaisun hylkääminen.

Ihmisoikeuksien ja vapauksien kunnioittaminen: Sotaan on liittynyt lukuisia ihmisoikeusloukkauksia, kuten sotarikoksia, siviileihin kohdistuneita kohdennettuja hyökkäyksiä ja Ukrainan kansalaisten pakkosiirtoja. Tämä on jyrkässä ristiriidassa sopimusten ihmisoikeussitoumusten kanssa.

Yhtäläiset oikeudet ja itse-määräämisoikeus: Venäjän julkilausuttu tavoite estää Ukrainaa asettumasta länsimaisten instituutioiden kanssa ja Ukrainan erillisen kansallisen identiteetin kieltäminen heikentävät suoraan itse-määräämisoikeuden periaatetta.

Valtioiden välinen yhteistyö: Venäjän toimet ovat tuhonneet mahdollisuuden mielekkääseen yhteistyöhön monien Euroopan maiden kanssa, mikä on johtanut uuteen vastakkainasettelun ja epäluottamuksen aikakauteen.

Kansainvälisten velvoitteiden täyttäminen: Venäjä on rikkonut Helsingin sopimusten lisäksi myös lukuisia muita kansainvälisiä lakeja ja sopimuksia, kuten YK:n peruskirjaa ja vuoden 1994 Budapestin muistiot, jotka takasivat Ukrainan alueellisen koskemattomuuden.

Helsinki+50-konferenssin ja Venäjän samanaikaisen, tappavan Kiovan pommituksen vastakkainasettelu ei ole pelkästään ironista; se on syvälinen ja traaginen osoitus "Helsingin hengen" kyvyttömyydestä hillitä päättävistä hyökkääjää.

Konferenssi, jonka tarkoituksena oli juhlistaa puolen vuosisadan diplomaattista saavutusta, pidettiin sen täydellisen rikkomisen varjossa. Venäläisten ja valkovenäläisten edustajien läsnäolo tällaisessa tapahtumassa, jopa rajoitetusti, herättää vakavia kysymyksiä. Vaikka vuoropuhelun jatkamisen puolesta puhutaan usein, on kysyttävä: mikä on vuoropuhelun tarkoitus sellaisen valtion kanssa, joka on osoittanut niin avointa halveksuntaa juuri niitä periaatteita kohtaan, joihin tämä vuoropuhelu perustuu? Hyökkäyssotaan aktiivisesti osallistuvan valtion edustajan kutsuminen ei ole merkki diplomaattisesta pragmaattisuudesta; se uhkaa normalisoida ja legitimoida tuon aggression. Se luo vaarallisen illuusion siitä, että kansainvälinen järjestys ja sen suojelemiseksi suunnitellut instituutiot toimivat tarkoitetulla tavalla, vaikka todellisuudessa ne ovat suoran ja ennennäkemättömän hyökkäyksen kohteena.

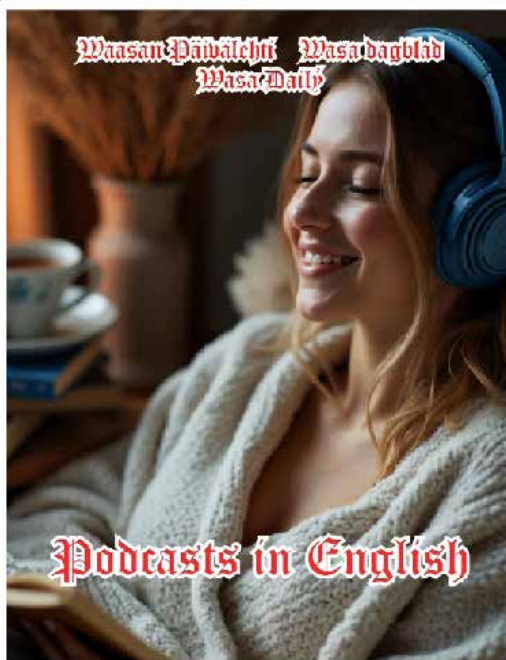
Helsingin sopimukset eivät olleet vain luettelo periaatteista; Ne olivat yhteinen tahdonilmaisu, yhteinen sitoutuminen turvallisemman ja inhimillisemmän Euroopan rakentamiseen. Venäjän toimet osoittavat, että tästä yhteisestä sitoumuksesta on yksipuolisesti luovuttu. Kiovan pommitus konferenssin aikana on julma ja kiistaton lausunto Moskovasta: "Helsingin henget" ovat heille vain tyhjiä sanoja paperilla, jotka on jätettävä huomiotta ja jopa pilkattava tappavalla voimalla. Konferenssista ei siis tule perinnön juhlaa, vaan herätys kadonneelle ihanteelle.

Kuva: Presidentti Leonid Brezhnev allekirjoitettuaan Helsingin sopimuksen vuonna 1975. Wikimedia Commons, Public Domain

TEKOÄLY

AI-luodut podcastit: Uusi aikakausi audiosisällön parissa NotebookLM

20 jokapäiväistä lyhennettä, jotka sinun on tiedettävä (ja ehkä joitain, joita et tarvitsekaan!)

**Podcast in English:
Russian disinformation**
<https://vpress.ovh/podcasts.htm>

Digitaalisen median nopeasti kehittyvässä maailmassa tekoäly (AI) jatkaa rajojen venyttämistä ja muokkaa teollisuuksia sekä määrittelee luovia prosesseja uudelleen.

Yksi merkittävimmistä edistysaskeleista on Googlen NotebookLM, edistynyt kieliteknologia, jolla on potentiaalia mullistaa podcast-maailma. Sen kyky tuottaa laadukasta äänisisältöä, joka vastaa ihmisen tuottamaa, avaa uusia ja jännittäviä mahdollisuuksia tekoälyn ohjaamille tarinoille, koulutukselle ja viihteelle.

AI-luotujen podcastien nousu

Podcast-alan kasvaessa hurjaa vauhtia sisällöntuottajat ja mediayritykset etsivät jatkuvasti innovatiivisia työkaluja, joilla tehostaa tuotantoa ja vahvistaa luovuutta. NotebookLM,

joka sai alun perin huomiota kyvystään tuottaa korkealaatuisia tekstejä, on nyt ottanut askeleen äänisisällön pariin. Tämä uraauurtava teknologia voi tuottaa podcasteja, joita on lähes mahdotonta erottaa ihmisten luomista, mikä avaa uusia mahdollisuuksia tulevaisuudelle.

NotebookLM tuottamien podcastien vetovoima perustuu useisiin ainutlaatuisiin ominaisuuksiin, jotka erottavat ne perinteisistä podcasteista:

Luonnollisen kuuloinen ääni: NotebookLM voi tuottaa äänisisältöä, joka jäljittelee ihmisen puheen luonnollista rytmiä ja sävyä. Tämä takaa kuuntelijalle sujuvan kokemuksen, jossa on vaikea havaita, että podcast on tekoälyn luoma.

Monipuoliset aiheet: Olipa kyse uutisista, ajankohtaisista tapahtumista tai kevyistä tarinoista, NotebookLM voi käsitellä monenlaisia aiheita. Sen joustavuus tekee siitä ihanteellisen työkalun sisällöntuottajille,

Lyhenteitä on nykyään kaikkialla. Tekstiviestien lyhenteistä tekniseen ammattikieleen, kätevät 3-kirjaimiset yhdistelmät (ja joskus pidemmät) voivat olla hämmäntäviä, jos et ole tietoinen. Mutta älä pelkää, muut lyhenne seikkailijat! Tämä artikkeli antaa sinulle tietoa tulkita 20 yleisintä lyhennettä, joita kohtaat jokapäiväisessä elämässä.

LOL: Laughing Out Loud, Lot of Laugh, Äänekäs nauru (Tämä saattaa olla jo klassikko monille!)

BRB: Be Right Back (Täydellinen nopeaan wc-taukoon keskustelun aikana)

OMG: Oh My God (Ilmaisee yllättyneisyyttä tai voimakkaita tunteita)
IMHO: In My Humble Opinion, Nöyrän mielipiteeni mukaan (tapa aloittaa mielipiteesi kohteliaasti)

** ASAP: ** Mahdollisimman pian (Tulen syyttämään jonkun alle... kiva)

FYI: For Your Information, Tiedoksi (heads-up jollekin)

ETA: Estimated Time of Arrival arvioitu saapumisaika (ilmoittaa, milloin odottaa jotakuta)

Vastauspyyntö: Vastaa (virallinen pyyntö vastauksesta kutsuun)

PDF: Portable Document Format, Siirrettävän asiakirjan muoto

JPG: Joint Photographic Experts Group (suosittu kuvatiedostomuoto)

GIF: Graphics Interchange Format (Toinen kuvamuoto, joka tunnetaan animaatioista)

TIFF: Tagged Image File Format (käytetään korkealaatuisille kuville)

WWW: World Wide Web (Internetin perusta, jonka tunnemme)

HTTP: Hypertext Transfer Protocol (kieli, jota verkkosivut käyttävät puhumiseen)

GPS: Global Positioning System (auttaa navigoimaan maailmassa)

Pankkiautomaatti: Pankkiautomaatti (ystävällinen paikallinen pankkiautomaatti)

DIY: Tee se itse (käteville ihmisille)

VIP: Erittäin tärkeä henkilö (joku, joka saa erityiskohtelua)

TBA: To Be Announced Ilmoitetaan myöhemmin (Pysy kuulolla saadaksesi lisätietoja)

TBD: Ole luja (selvitäme edelleen asioita)

Tämä on vain esimakua lyhenteiden maailmasta, mutta kun nämä 20 ovat vyön alla, olet hyvin matkalla tulkitsemaan jokapäiväistä kieltä satunnaisista teksteistä teknisiin asiakirjoihin. Joten seuraavan kerran, kun näet lyhenteen, joka saa sinut naarmuttamaan päätäsi, muista tämä luettelo ja jatka pikakirjoituksen viestinnän ihmeellisen maailmaan.

Waasan Päivälehti

Moderni sanomalehti, jonka ulkoasussa on piirteitä 1870-luvun lehdistöstä. Silloin sanomalehdissä oli vain 4-8 sivua. Paljon tekstiä, mutta ei kuvia ollenkaan, joten muutamassa sivussa on paljon luettavaa.

Lehti sisältää lainauksia vanhoista päivälehdistä, jotka on otettu Kansallisarkistosta (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3, Gemini, Aria ja Monica tekevät osan rutiininomaisesta toimitustyöstä, kuten käännöstyö, korrehtuurin luku ja lyhyen notisien kirjoittaminen. Kaikki tekstit on tarkastettu toimitajilla ja toimitus vastaa tekstien sisällöstä.

Waasan Päivälehti on päivälehtityyppinen julkaisu, toistaiseksi se ilmestyy sunnuntai-aamuisin, mutta tavoitteenamme on että se jatkossa ilmestyy joka aamu.

Lehti on luettavissa verkossa ilmaiseksi.

Päätoimittaja on Hans Björknäs.

Lukijoiden kirjoitukset ovat tervetulle!

Lehti on paikallisessa omistuksessa ja tulee sellaisena pysymään.

Toimitus: Waasan Päivälehti, Koulukatu 37 B 7, 65100 Vaasa, puhelin +358-40-5462455.

Helsingin toimitus: Waasan Päivälehti, Toinen linja 9 B 36, 00530 Helsinki. Puhelin +358-40-5462455. Ilmoitukset pyydetään lähettämään emaililla jpg-muodossa.

Email: waasanpaivalehti@gmail.com

Lehtemme kaksi vuotta sitten:

N:o 22 Sunnuntaina, 21 toukokuuta 2023

Waasan Päivälehti - moderni sanomalehti, jonka ulkoasu on peräisin 1870-luvulta. Silloin sanomalehdissä oli vain 4 sivua. Paljon tekstiä, mutta ei kuvia ollenkaan, joten neljässä sivussa on paljon luettavaa. Lehti sisältää lainauksia vanhoista päivälehdistä, jotka on otettu Kansallisarkistosta (digikansalliskirjasto.fi). GPT3 tekee osan rutinoinnista toimitustyöstä. Waasan Päivälehti ilmestyy sunnuntaiaamuisin, mutta tavoitteena on, että se ilmestyy joka päivä jatkossa. Lehti on luettavissa verkossa ilmaiseksi, painetut yksittäisnumerot maksavat 1 €. Mainos hinta 6 €/palstamillimetri, mutta vakioilmoitukset ovat halvempia (25 mm korkea=140 €, 50 mm = 280 €, 75 mm=400 €). Toistuvat ilmoitukset + 50 % alennus. Lähetä ilmoitukset jpg-, tiff- tai png-muodossa osoitteeseen waasanpaivalehti@gmail.com. Ilmoitukset pienennetään 46 mm:n sarakkeen leveyteen. Jos ilmoitus ei mahdu seuraavaan lehteen otamme yhteyttä. Päätoimittaja Hans Björknäs Posti: Waasan Päivälehti, Koulukatu 37 B 7, 65100 Vaasa, puhelin +358-40-5462455.

UUTISET

Vaasan XXIX Kuorofestivaali TÄNÄÄN

Vielä ehtii tänäpäiväiseen päättöskonserttiin!

Vaasan Kuorofestivaalin loppukonsertti kokoa jälleen perinteiseen tapaan yhteen festivaalin osallistujia sekä pääesiintyjä.

Käytä tilaisuus hyväksesi, tässä on mahdollisuus nauttia todella hienosta kuorolaulusta,

Vaasan Kaupungintalo sunnuntaina 21.5.2023 klo 14.00

14.00-14.15 Damkören Quinn Ton

14.15-14.35 Cawiar

14.35-15.00 Kamarikuoro Kampin Laulu

15.00-15.20 - Väliaika -

15.20-15.40 Etelä-Pohjanmaan Mieslaulajat Jussit

15.40-16.00 Wasa Sängargille

Lippu 25 €,

Eläkeläinen, opiskelijat 20 €
Kuorojen jäsenet 15 €

Vaasan XXIX kuorofestivaali - menestys!

Vaasa - hieno musiikkikaupunki. Paljon musiikkia koko kesän!

Tällä viikolla nyt siis aloitettiin kuorofestivaalilla, sen taiteellisen johtajan Kristian Hebergin johdolla.

Muutama numero ja muu tieto:

- 170 ilmaiseiintymistä

- yli 80 kuoroa

- osallistujia noin 1700

- pitkät nonstopkonsertit Rewell centerissa.

- konsertteja kolmessa kirkossa, Palosaaren kirkossa, Vaasan kirkossa ja Ortodoksisessa kirkossa.

Täällä olemme:
www.vpress.ovh

Vuikon taide-elämyk

Kansallinen taidegalleria Ateneum avasi ovensa huhtikuun puolessavälissä pitkän korjaustyön jälkeen. Albert Edelfelt -näyttely avattiin 5. toukokuuta.

Albert Edelfelt oli suomalainen taidemaalari, joka asui vuosina 1854-1905. Hän oli merkittävä hahmo suomalaisessa taidemaailmassa, ja hänen teoksiaan kunnioitetaan ja tutkitaan edelleen. Edelfeltin maalaukset heijastelevat suomalaisen elämän kauneutta ja yksinkertaisuutta, ja kyky vangita aiheidensa olemusta erottaa hänet yhdeksi Suomen suurimmista taiteilijoista.

Tämä kuuluisia maalauksia "Leikkiviä poikia rannalla" on maalattu vuonna 1884 ja on esillä näyttelyssä.

Ensi vuonna Kuorofestivaali järjestetään kolmaskymmenes kertaa. Jäämme odottamaan!

600€ bonus hoitajille, jota otettu seuraavasta palkasta pois

Ei voisi uskoa todeksi mutta todella on näin. Vaikka hoitajista on aivan huutava pula!

Varkaudessa ja mahdollisesti joissakin muissa kaupungeissa päätettiin maksaa 600€ bonus hoitajille, jonka työn ansiosta sairaanhoito pysyi pystyssä pahimpana epidemia-aikana.

Hoitajat olivat toki kiitollisia siitä, ja bonuksen tultua tilille sitä varmaan käytettiin johonkin pitkään kaivattuun pieneen investointiin. Kuten taulutelevision hankintaan.

Mutta.

Johdossa ruvettiin miettimään että oliko tämä kertakorvaus nyt

ihan viisas. Saivatko hoitajat ehkä liikaa rahaa? Oliko se kaikkien sääntöjen pilkkujen mukainen?

Kun tällainen epävarmuus jäi ilmaan, päätettiin ottaa bonusta pois seuraavasta kuukausipalkasta.

Bonusta oli jo käytetty monilla ja seuraava kuukausipalkka oli 600€ pienempi. Ei ehkä ihan riittänyt ruokaan sen kuukauden aikana. Ja yksi asia on aivan varma: tämä ei ollut hoitajien vika!

Yksi asia on ainakin ihan varma: Jos Varkaudessa jatkossa on hoitajista pulaa, niin johto voi katsoa itseään peiliin. Heitä, jotka tehdään kaikkein raskaimman työn ja joiden ansiosta koko sairaanhoito toimii, ei kannata nöyryyttää! Terveen järjen käyttäminen terveydenhuollossa olisi täysin sallittua, mutta järki näyttää nyt pahasti puuttuvan.

Ja lisäksi:

Jos Pohjanmaan hyvinvointialue, sen sijaan että antoi rahaa poliittisille puolueille, olisivat antaneet 600 hoitajalle 600€ bo-

Kuvaliiten sivuilla 7-10

ELOKUUN HOROSKOOPPI

Elokuun horoskooppi – tähdet höpisevät (ja vähän asiakin)

Oinas (21.3.–19.4.)
Saat elokuussa loistodean! Harmi kyllä joku keksi sen jo vuonna 2003. Lohduttaudu jäätelöllä. Ja lisää jäätelöllä. Strössel on elämänasenne.

Härkä (20.4.–20.5.)
Raha tulee luoksesi! Tosin vain alennuskuponkina Tokmanniin. Rakkaus kukoistaa – mutta vain jos muistat kastella sen (vihje: myös kukat pitävät huomiosta).

Kaksoiset (21.5.–20.6.)
Olet kaikkialla ja ei missään – aivan kuten lomasi suunnitelmat. Hengitä syvään, meditointi ei ehkä auta, mutta kadonneiden avainten etsintä voi.

Rapu (21.6.–22.7.)
Tunnet herkästi. Se on ihan okei. Joskus itku pastakatastrofista

puhdistaa sielua. Elokuun lopulla odottaa yllätys – ehkä pizza.

Leijona (23.7.–22.8.)
Tämä on SINUN kuu-kautesi! Kaikki pyöri ympärilläsi, kuten sen pitääkin. Nauti valokeilasta, mutta muista: muutkin haluavat vessavuoron.

Neitsyt (23.8.–22.9.)
Yrität kontrolloida jokaista yksityiskohtaa. Elokuu nauraa. Päästä irti – edes to do -listan värikoodauksesta. Excel voi odottaa.

Vaaka (23.9.–22.10.)
Et osaa päättää: aurinkohattu vai sadetakki? Ota molemmat. Elokuu ei osaa itsekään päättää. Rakkausrintamalla säpinää ja hämmennystä – molempia sopivassa suhteessa.

Skorpion (23.10.–21.11.)
Salaisuudet houkuttavat: kuka söi viimeisen jäätelön? Miksi kukaan ei vastaa viestiin? Älä pelkää, elämä selviää – ehkä. Pidä tyylikkäästi etäisyyttä ja tarvittaessa pistetarkkuutta.

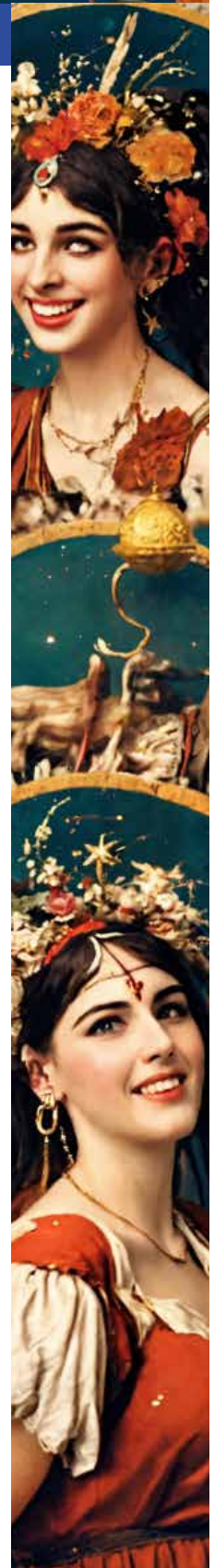
Jousimies (22.11.–21.12.)

Seikkailunhalusi herää! Valitettavasti määräänpää on lähikauppa. Mutta hei – jokainen reissu alkaa askeleesta, ja ehkä myös pullatarjouksesta.

Kauris (22.12.–19.1.)
Yrität olla vastuullinen – mutta elokuu käskee ottamaan rennommin. Ota sukat pois, laita varpaat nurmikkoon. Maailma ei kaadu kahden päivän Netflixiin.

Vesimies (20.1.–18.2.)
Uusia ideoita tulvii päähäsi. Osa niistä jopa toimii! Älä silti perusta podcastia – paitsi jos se käsittelee marsuja ja eksistenttialismia. Siinä voisi olla jotain.

Kalat (19.2.–20.3.)
Haaveilet enemmän kuin siivoat. Ja hyvä niin. Elokuu tuntuu kuin vesiväriä – kaunis, mutta vähän märkä. Kirjoita unesi ylös – niistä syntyy ehkä kirja. Tai hyvin outo ostoslista.

HUUMORI SATA VUOT- TA SITTE

RUNOUTTA ON KAIK- KIALLA

Runoilija: — Toistan sen vieläkin : runoutta on kaikkialla. Kustantaja: — Se on hyvin mahdollista. Varsinkin minun paperikorissani on sitä runsaasti.

KALLIS SELITYS

Asiakas: — Te olette lähettäneet minulle vallan hirveän laskun, herra asianajaja. Siinä on useita kohtia, joita en lainkaan ymmärrä. Asianajaja: — Hm! Voin ne kyllä teille selittää, mutta se maksaa 50 markkaa.

TUOMIOISTUIN

Rikollinen: Haluaisin puolustusasianajajan, Tuomari: Kun sinut vangittiin, sinulla oli kätesi vieraan taskussa. Mitä puolustaja voi mielestäsi sanoa puolustaakseen tällaista henkilöä? Syyllinen: Juuri tämän olen hirveän utelias kuulemaan.

HIDAS JUNAA

Muutama suurnopeusjuna. Matkustaja: Sano, emmekö pääse kaupunkiin hieman nopeammin? Stinsen: Voimme, mutta meidän pitäisi luultavasti ottaa juna mukaan.

TUHAT PUKAMAA

Kaksi nelivuotiaista tyttöä juttelee keskenään: Ensimmäinen: Isäni on niin rikas, että hänellä on useita kivitaloja ja tehtaita. Toinen: Mitä ne ovat, mutta isoäidilläni on tuhat peräpukamaa.

KOSIJALLE PALKKIO

Tytär: — Isäni on luvannut antaa tuhannen markkaa, jos hän ei enää näkisi teitä. Kosija (innostuen) : — Niinkö, sanokaa pian, onko hän nyt konttorissaan?

Astronomic picture of the week:

NASA-SNR0519690-

ChandraXRayObservatory-20150122.jpg

X-ray & Optical Images of SNR E0519-69.0 - When a massive star exploded in the Large Magellanic Cloud, a satellite galaxy to the Milky Way, it left behind an expanding shell of debris called SNR 0519-69.0. Here, multimillion degree gas is seen in X-rays from Chandra (blue). The outer edge of the explosion (red) and stars in the field of view are seen in visible light from Hubble. X-ray: NASA/CXC/Rutgers/J.Hughes; Optical: NASA/STScI Public domain

Ensi viikolla:

Lukijoilta

erittäin mielellämme vastaan lukijoidemme kommentteja. Kommentteja, tarinoita, muistoja, keskustelua, uutisia kotoa. Tämä on luultavasti tämän paperin tärkein osa. Mutta tilaa on rajoitetusti, joten kirjoita mahdollisimman lyhyesti! Joten lähetä viestit osoitteeseen: waasanpaivalehti@gmail.com

Ilmoita WP:ssä

Tässä historiallisessa ja hypermodernissa päivälehdessä ensimmäisten joukossa mainostamisella voi olla PR-arvoa. waasanpaivalehti@gmail.com jpg-, tiff- tai png-muodossa. Mainokset pienennetään sitten 46 mm:n sarakkeen leveyteen. Ota yhteyttä:

waasanpaivalehti@gmail.com

Waasan Päivälehti
waasanpaivalehti@gmail.com